

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra řízení

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Řízení a ekonomika podniku

Diplomová práce

Finanční podpory zemědělského podnikání

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Leština, CSc.

Autor:

Marie Kůsová

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marie KŮSOVÁ**
Osobní číslo: **E11791**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Finanční podpory zemědělského podnikání**
Zadávající katedra: **Katedra řízení**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je posouzení finančních podpor na zemědělskou výrobu ve vybraném zemědělském podniku a návrh na jejich využití.

Metodika práce:

1. Prostudování odborné literatury.
2. Zpracování metodiky postupových prací v souladu s cílem diplomové práce.
3. Zpracování analýzy hospodaření.
4. Vyhodnocení dostupnosti finančních podpor pro zemědělský podnik a návrh změny výroby podle nabídkové struktury podpor.

Rámcová osnova

1. Úvod;
2. Literární přehled;
3. Metodika;
4. Vlastní zpracování, návrh na zlepšení využití finančních podpor;
5. Závěry;
6. Seznam použité literatury;
7. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-70 str.**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

PETŘÍK, T.: Ekonomické a finanční řízení firmy. Grada Publishing a.s. Praha, 2010, 768 str. ISBN 978-80-247-3024-0

PORTER, M., E.: Konkurenční strategie. Victoria Publishing s.r.o., Praha 1994, 403 str. ISBN 80-85605-11-2

SOUČEK, Z. - MAREK, J.: Strategie úspěšného podniku. Ostrava, Montanex a.s. 1998, 180 str., ISBN 80-85780-93-3

SYNEK, M. a kol: Podniková ekonomika. C. H. Beck, Praha, 2006, 460 str., ISBN 80-7179-892-4

SYNEK, M. a kol: Manažerská ekonomika. Grada Publishing a.s. Praha, 2007, 464 str., ISBN: 978-80-247-1992-4

VEBER, J., SRPOVÁ, J.: Podnikání malé a střední firmy. Grada Publishing a.s. Praha, 2008, 2010, 320 s., ISBN 978-80-247-2409-6

VLČEK, R.: Hodnota pro zákazníka. Praha, Management Press 2000, 443 str., ISBN 80-7261-068-6

Webové stránky ministerstva zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Leština, CSc.**

Katedra řízení

Datum zadání diplomové práce: **15. února 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Rolínek, Ph.D.

děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
L.S.
Studená 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Darja Holátová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 15. února 2012

Prohlášení:

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Kratušíně 22. dubna 2013

.....
Marie Kůsová

Poděkování:

Ráda bych poděkovala podniku „X“ za poskytnutí nezbytných podkladů pro zpracování mé diplomové práce. Za odbornou pomoc a užitečné rady při zpracování této diplomové práce bych také chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Janu Leštinovi, CSc.

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Literární přehled	5
2.1 Dotace	5
2.1.1 Jednotná platba za plochu (SAPS)	7
2.1.2 Doplnková platba k jednotné platbě na plochu (TOP-UP).....	9
2.1.3 Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickým omezením (LFA).....	9
2.1.4 Ministerstvo zemědělství.....	10
2.3.5 Státní zemědělský intervenční fond	11
2.3.6 Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond	13
2.2 Struktura zemědělské výroby	15
2.3 Zemědělské účetnictví	17
2.3.1 Účtování dotací	19
2.4 Výnosy.....	20
2.5 Náklady.....	20
2.5.1 Kalkulace nákladů	22
2.6 Výsledek hospodaření	24
3 Metodický postup	26
3.1 Cíl práce	26
3.2 Zdroje informací.....	26
3.3 Období šetření.....	26
3.4 Získané informace	26
3.5 Technika zpracování informací.....	26
3.6 Postup při zpracování informací	27
3.7 Seznam zkratk.....	27
4 Vlastní práce	28
4.1 Charakteristika podniku	28
4.2 Přijaté dotace.....	29
4.3 Analýza rostlinné výroby.....	31
4.3.1 Pšenice ozimá.....	34
4.3.2 Ječmen ozimý	37
4.3.3 Řepka ozimá	40

4.3.4 Kukuřice na siláž	43
4.4 Analýza živočišné výroby.....	46
4.4.1 Krávy dojené	49
4.4.2 Jalovice	52
4.4.3 Krávy bez tržní produkce mléka	54
4.5 Zhodnocení rostlinné a živočišné výroby	56
4.5.1 Zhodnocení rostlinné výroby	56
4.5.2 Zhodnocení živočišné výroby	57
4.6 Porovnání jednotlivých výrob ve sledovaných letech.....	59
5 Závěr	61
5.1 Doporučení pro praxi	63
7 Seznam použité literatury	66
8 Seznam tabulek	68

1 Úvod

Zemědělská výroba je i s navazující výrobou potravinářskou jedním z tradičních odvětví národního hospodářství. Zemědělství jako takové vzniklo na Blízkém východě před více než 10 000 lety vyšlechtěním obilnin a ochočením ovcí a koz pro získání surovin, jako bylo mléko, maso nebo ovčí vlna. Lidé, kteří žili v osadách na březích jezer a moří, se zaměřovali především na rybaření, které pro ně bylo hlavním zdrojem obživy. Od té doby ovšem prodělalo zemědělství celou řadu nezanedbatelných změn. Pokroku napomáhaly různé technické inovace, mechanizace a významnou roli při modernizaci zemědělství sehráli i biologické vědy.

Spousta změn nastala i v českém zemědělství. Ovšem změny zaznamenané v nedávné minulosti souvisí zejména s politickou situací na území České republiky. Zemědělskou výrobu ovlivnil především pád komunismu v roce 1989 a o patnáct let později vstup ČR do Evropské unie. EU je největším dovozcem potravin na světě a největším trhem pro potraviny z třetího světa.

Až do roku 1989 bylo zemědělství v tehdejší Československu silně preferovanou oblastí. Na konci roku 1989 neexistoval na tomto území soukromý sektor. Dvě třetiny zemědělské půdy obhospodařovala jednotná zemědělská družstva (známá jako JZD) a zbylá třetina půdy patřila státním statkům. Ovšem drtivá většina zemědělských družstev byla nerentabilní, a proto se po pádu komunistického režimu začala rozpadat. Jen malá část zemědělských podniků ustála přechod režimu a zvládla se prosadit i v těžkých podmínkách tržní ekonomiky. Nové ekonomické podmínky přinesly i nové příležitosti v podobě nových odbytových možností z hlediska jejich rozměru a struktury. Rovněž proběhla částečná restituce majetku, ovšem jen část bývalých zemědělců či jejich potomků se k zemědělství vrátila.

Další výraznou změnu prodělalo české zemědělství v roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU. Od té doby je ČR součástí celoevropského agrárního trhu. Dnes již neslouží zemědělství pouze k produkci potravin a chovu hospodářských zvířat, ale přebírá na sebe i důležité společenské a ekologické funkce. Zemědělská činnost je nedílnou složkou venkovského prostoru, který si zaslouží péči a podporu. Zemědělci jsou v této oblasti motivováni i celou škálou dotačních nástrojů, ať již národních či evropských. Důležitá je i podpora mladých zemědělců, aby nedocházelo k masivnímu odlivu mladých lidí do měst, a tím k postupnému vylidňování venkova. Pro zemědělství

je nutná také podpora produkce regionálních specialit, agroturistiky, řemesel, podpora rekreační funkce venkova. Tyto činnosti pomáhají získat dodatečné příjmy a přilákají obyvatele měst na venkov.

V této práci se zaměřím na posouzení finančních podpor a jejich vliv na volbu struktury výroby ve vybraném zemědělském podniku a návrh na jejich využití.

2 Literární přehled

Zemědělství je odvětví materiální výroby, které zajišťuje potraviny pro obyvatelstvo, suroviny pro potravinářský a lehký průmysl pěstováním kulturních plodin a chovem hospodářských zvířat.

Ačkoliv je zemědělství nejdůležitějším a primárním zdrojem potravin, v současné době by jen minimum zemědělských podniků bylo schopno existence bez určité podpory ze strany státu. Můžou za to nízké výkupní ceny obilí, masa a také mléka. I když tyto podpory působí negativně na hospodářskou soutěž, mají v zemědělství nezastupitelnou roli. Kromě toho si spousta zemědělských podniků musí vypomáhat a provozovat i činnosti nezemědělské povahy, které jim pomáhají při tvorbě potřebného zisku.

2.1 Dotace

Pro řešení nedostatku finančních prostředků je nutné si uvědomit, že hlavním zdrojem běžného financování podniku je zejména jeho vlastní činnost. Když se vlastní zdroje nedostávají na budoucí rozvoj, je nutné využívat i cizí zdroje, bankovní úvěry a operace na kapitálovém trhu (SOUČEK, MAREK, 1998). S nedostatkem finančních prostředků se obzvláště potýká zemědělská výroba. Zemědělské podniky při současných cenách jejich výrobků mohou být rentabilní jen díky dotacím. To jsou peněžní prostředky, které instituce nebo jednotlivec poukázal jiným institucím nebo jednotlivcům a které nejsou výsledkem směny, nýbrž svou povahou představují jednosměrnou transferovou platbu (PEARCE a kolektiv, 1995).

Pojmem dotace se v ekonomii rozumí peněžitý dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany státu (zpravidla vlády nebo zákonodárného sboru) nebo územněsprávního celku (v Česku kraj, obec nebo městská část) nějakému subjektu v zájmu snížení ceny určitého statku, jehož poskytování vyžaduje veřejný zájem. V některých oborech se mohou dotace provádět formou úhrady prokázané ztráty, případně přiměřeného zisku, který je definován zákonem. Pod pojmem dotace je možné si představit také pomoc od soukromého subjektu, kdy je ovšem vhodnější užít termín charita či sponzorský dar. Dotace je chápána obvykle jako opak daně, ačkoli někdy

může být udělena ve formě snížených daní. Tyto formy dotací jsou obecně nazývány jako daňové úlevy.

Pro různé formy podpory zemědělství poskytované ze státního rozpočtu se může použít i pojem subvence. Subvencí se rozumí platba vlády firmě nebo domácnosti, která poskytuje nebo spotřebovává určitou komoditu. Vláda může např. subvencovat potraviny tím, že zaplatí část výdajů na potraviny za domácnosti s nízkým důchodem (SAMUELSON, 1991).

Subvence ovšem změní rovnováhu trhu. Když město vyplácí firmám subvenci, je to pro ně totéž, jako když se jim sníží náklady. Subvence je vlastně záporná spotřební daň. Má tedy opačné účinky než (kladná) spotřební daň: na úkor daňových poplatníků zvyšuje cenu pro výrobce a snižuje cenu pro spotřebitele. Tím pochopitelně zvětšuje množství statku. Subvence k ceně je částka, kterou stát vyplácí výrobcům na každou jednotku prodaného statku (HOLMAN, 2005).

Uskutečňování dotační politiky lze obecně těmito formami (KOUŘILOVÁ, PŠENČÍK, KOPTA, 2009):

1. Přímé dotace do důchodu (cílové transfery cílové částky). Jedná se o zásah s téměř nulovým účinkem na deformaci trhu, ovšem působí zde vysoké transakční náklady na zvýšení důchodu dotovaných subjektů, přičemž je třeba mít detailní informace o těchto subjektech. Stejně tak i nepřímé náklady jsou vysoké, protože tento typ dotace je financován zpravidla specifickými daněmi. Další otázkou je, že se v tomto případě v sektoru udržují subjekty, které by bez této podpory zkrachovaly a při chybně nastavených parametrech mohou vytvářet pseudosociální záchranou síť.
2. Proporcionální dotace primárních faktorů (výrobních prostředků – práce, půda, kapitál). Jsou zde opět vysoké nároky na informovanost v důsledku rozlišení primárních faktorů, jakož i vysoké transakční náklady. Při nastavení této subvence na proporcionální úrovni nedeformují výrobní strukturu daného odvětví. Nárok na financování z veřejných rozpočtů je také velký. Kladem je ovšem to, že využití této podpory je až při využívání faktorů, tj. v průběhu podporované aktivity.
3. Dotace výstupu souvisí s tzv. „cenovým polštářem“. U zpracovatelských podniků je tato subvence méně nákladná, ale u dotování jednotlivých zemědělců jako dodavatelů surovin dochází již k nárůstu nákladů. Nepřímé náklady jsou poměrně

vysoké a je možné vysledovat i deformaci trhu, neboť dotace ovlivní poptávku a poté i nabídku.

4. Dotace vstupu jsou obdobné – vysoké deformační účinky a tím i náklady z deformace. Do této skupiny jsou zahrnuty i spoluodpovědnostní poplatky a spotřební daně, které mohou být chápány jako kombinace daní a producentů subvencí, kdy ceny producentů jsou nižší než spotřebitelské ceny.
5. Podpora tržních cen (systém fixních tarifů a exportní subvence, administrativně stanovené ceny s pohyblivými příplatky, daněmi a exportními subvencemi) je aktuální, kdy se jedná o dovozce a jsou zde nejnižší transakční náklady. Cenový rozdíl sledovaný na hranici je pak příjmem veřejného rozpočtu (nepřímé náklady jsou tedy záporné). Transakční náklady v případě vývozce jsou nízké vzhledem k dobré možnosti evidence. Deformační účinky jsou ovšem nejvyšší, protože rozhodnutí o výrobě a spotřebě jsou zkrácena.

Mezi hlavní druhy poskytovaných dotací patří:

- Jednotná platba za plochu (SAPS)
- Doplnková platba k jednotné platbě na plochu (TOP-UP)
- Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickým omezením (LFA)

2.1.1 Jednotná platba za plochu (SAPS)

Žádost o poskytnutí dotace v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na následující kultury, přičemž na druhu kultury nezávisí výše podpory:

- orná půda
- travní porost – stálé pastviny
- travní porost – ostatní
- vinice
- chmelnice
- ovocný sad
- jiná kultura

Žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v evidenci využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů podle §3a a 3b zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „Evidence“).

Podmínkou pro obdržení podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků/dílů půdních bloků v Žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy (včetně), a to podle údajů vedených v Evidenci.

Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v Evidenci od 1. 5. do 31. 8. kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu, a po toto období zemědělsky obhospodařována, a to plně v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami, kterými jsou:

- nerušení krajinných prvků (například meze, terasy, větrolamy, zatravněné údolnice a polní cesty využívající přirozené svažitosti, respektující vrstevnice, popřípadě doprovázené příkopy, vodní toky nebo útvary povrchové vody);
- vyloučení pěstování širokořádkových plodin (kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji, slunečnice) na půdních blocích/dílech s průměrnou svažitostí převyšující 12 stupňů;
- zapracování statkových hnojiv v tekuté formě do půdy nejlépe do 24 hodin po jejich aplikaci na půdních blocích/dílech bez porostu, jejichž průměrná svaživost převyšuje 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevylučuje zvláštní právní předpis;
- vyloučení změny kultury travní porost na kulturu orná půda na obhospodařovaných půdních blocích/dílech;
- nepálení rostlinných zbytků na půdních blocích/dílech po sklizni obilovin, olejnin, popřípadě luskovin, které byly pěstovány na těchto půdních blocích/dílech.

2.1.2 Doplnková platba k jednotné platbě na plochu (TOP-UP)

Doplnková platba (TOP-UP) je platba poskytována k jednotné platbě na plochu (SAPS) a je upravována nařízením vlády, které stanovuje některé podrobnosti a bližší podmínky při poskytování národních doplnkových plateb k přímým podporám Státním zemědělským intervenčním fondem formou dotace. TOP-UP bude poskytováno v těchto oblastech:

- pěstování lnu na vlákno na zemědělské půdě vedené v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů jako druh zemědělské kultury orná půda,
- pěstování chmele na zemědělské půdě vedené v Evidenci jako druh zemědělské kultury chmelnice,
- chovu skotu, ovcí, popřípadě koz (dále jen „chov přežvýkavců“) na hospodářstvích registrovaných v ústřední evidenci,
- pěstování plodin způsobilých pro platbu na orné půdě.

2.1.3 Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickým omezením (LFA)

Základní podmínkou pro žadatele, žádající o tyto podpory, je provedení ohlášení zemědělské půdy do Evidence. Na zemědělskou půdu vedenou v Evidenci je možné podat Žádost a obdržet příslušné finanční prostředky podle počtu hektarů.

O vyrovnávací příspěvek v LFA mohou žádat i nepodnikatelé mající právní subjektivitu (např. obce, školy, fyzické osoby nepodnikající).

Podpora LFA je poskytována pouze na kulturu travní porost obhospodařovanou v následujících méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními:

- horské oblasti
- ostatní méně příznivé oblasti
- oblasti se specifickými omezeními
- oblasti s ekologickými omezeními

Pro poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS), doplnkové platby k jednotné platbě na plochu (TOP-UP) i vyrovnávací platby pro méně příznivé oblasti a

oblasti s ekologickými omezeními (LFA) je nezpůsobilý půdní blok/díl půdního bloku, na kterém žadatel změnil případně změnil druh zemědělské kultury travní porost na kulturu orná půda (www.szif.cz).

Dotační politiku v České republice zajišťují zejména následující instituce:

- MZE – Ministerstvo zemědělství
- SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
- PGRLF – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

2.1.4 Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků. V každé oblasti jsou určité výjimky, které do kompetence ministerstva zemědělství nepatří jako například: ochrana zemědělského půdního fondu, ochrana přirozené akumulace vod, ochrana vodních zdrojů a ochrana jakosti vod.

Ministerstvo zemědělství je také ústředním orgánem státní správy ve věcech komoditních burz, které organizují obchody se zbožím pocházejícím ze zemědělské a lesnické výroby, včetně výrobků vzniklých jeho zpracováním. Dále je ústředním orgánem státní správy ve věcech veterinární péče, lékařské péče o rostliny, péče o potraviny, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat.

Ministerstvo zemědělství řídí Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, Státní veterinární správu České republiky, Státní rostlinolékařskou správu, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Českou plemenářskou inspekci.

Za účelem komunikace se zemědělskou veřejností a poskytování služeb zemědělcům disponuje ministerstvo zemědělství třinácti odbory krajských agentur pro zemědělství a venkov (KAZV), jimž je podřízeno 63 oddělení agentur pro zemědělství a venkov (AZV).

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem provádí opatření společných organizací trhů Evropské unie, přímé platby, národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a programy rozvoje venkova.

Ministerstvo zemědělství úzce spolupracuje s resortními výzkumnými ústavy, nevládními agrárními organizacemi, jednotlivými profesními i zájmovými svazy, spolky a společnostmi.

Úkolem ministerstva není řídit či plánovat zemědělskou, lesnickou nebo potravinářskou výrobu, ale vymezit příslušnými právními předpisy mantinely, v nichž se mohou naši podnikatelé pohybovat. Ministerstvo zemědělství přitom vychází z vládní zemědělské politiky, z programového prohlášení vlády a ze Společné zemědělské politiky Evropské unie. Jeho cílem je podpora "Evropského modelu zemědělství" s důrazem na rozvoj multifunkčního zemědělství, zaměřeného jednak na zemědělskou produkci, ale i na zajišťování služeb údržby a tvorby krajiny, na další environmentální služby a na nezemědělské činnosti. Stále většího významu nabývá hlubší propojení zemědělství s obnovou a rozvojem venkova (www.mze.cz).

2.3.5 Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je akreditovanou platební agenturou, která zprostředkovává finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a v nynějším programovacím období (2007 – 2013) také z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a z Evropského rybářského fondu (EFF). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EAFRD, nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ).

V rámci společné zemědělské politiky jsou v EU uplatňovány tři zásady - společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a finanční solidarita - financování ze společného fondu, do něhož přispívají všichni účastníci.

Pilířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy. Velké možnosti pro

zemědělství představuje Program rozvoje venkova (PRV) spuštěný v roce 2007. Stejně nezanedbatelnou finanční pomocí jsou i tržní opatření Společného evropského trhu, které řeší výkyvy poptávky a nabídky na trhu a tím zabezpečují zemědělským podnikatelům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání.

SZIF administruje a kontroluje následující platby:

a) z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF)

- v rámci společných organizací trhu
- poskytování vývozních subvencí ve vazbě na vývozní licence
- v rámci intervenčních opatření
- přímé platby (režim jednotné platby na plochu)

Dále provádí:

- administraci vývozních a dovozních licencí
- vybírání finančních dávek z výroby cukru
- administrace prémiových práv (pro krávy bez tržní produkce mléka a bahnice)
- administraci systému produkčních kvót
- administraci záruk
- administrace národní značky kvalitních potravin KLASA

b) z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)

OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

- Opatření přechodná pro Českou republiku a ostatní nové členské státy EU
- Opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací
- Opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

- Opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy
- Opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

- Opatření k diverzifikaci hospodářství venkova
- Opatření týkající se vzdělávání a informování hospodářských subjektů, působících v oblastech, na něž se vztahuje osa III
- Opatření ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech

OSA IV – Leader

- Implementace místní rozvojové strategie
- Realizace projektů spolupráce

Technická pomoc

- Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu
- Zřízení a provoz celostátní sítě pro venkov

c) z Evropského rybářského fondu (EFF)

- podpora rybářství

Státní zemědělský intervenční fond je právnickou osobou, která má sídlo v Praze, a jeho činnost se řídí podle zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb., ve znění zákona č. 128/2003 Sb. a ve znění zákona č. 85/2004 Sb. a prováděcími právními předpisy ve formě nařízení vlády (www.szif.cz).

2.3.6 Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond

Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (dále jen PGRLF) představuje jeden ze základních pilířů dotační politiky Ministerstva zemědělství. Jedná se o jeden z nejeftivnějších nástrojů českého zemědělství působící v rámci tzv. "národní pomoci".

Z hlediska právní formy je PGRLF akciovou společností, ve které vlastní Česká republika 100% akcií. Její práva zajišťuje Ministerstvo zemědělství, za které jedná ministr zemědělství.

PGRLF spolupracuje s příslušnými organizačními složkami Ministerstva zemědělství a dohromady zajišťují národní programy podpory s nízkými náklady, které jsou schopny přinášet konkrétní okamžité efekty u významného množství podnikatelů v zemědělství.

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je v subvencování části úroků z úvěrů podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu, který se zabývá zpracováním produkce ze zemědělské výroby a kromě toho také poskytuje finanční podporu sloužící k pojištění.

V současné době je činnost PGRLF rozšířena i o pomoc zemědělským subjektům, které musí řešit přechodný nedostatek finančních prostředků na provozní náklady v době celosvětové krize a o poskytnutí finančních prostředků určených pro dokončení projektových záměrů obcím v rámci Programu rozvoje venkova formou úhrady DPH.

Kromě hlavní činnosti se PGRLF zapojil i do řešení následků ničivých povodní z let 1997 a 2002. Postiženým zemědělským subjektům tehdy poskytl jednorázové půjčky na obnovu hospodaření. Tyto půjčky se po rozhodnutí vlády staly nevratnou dotací.

Počet klientů se během posledních let ustálil a v současné době má PGRLF více než 5 000 klientů, kterým je poskytována podpora. Agendu zajišťuje necelých 60 zaměstnanců. Po dobu svého fungování PGRLF spolupracoval s více než 50 finančními ústavy. V současné době poskytují úvěry s podporou PGRLF pouze takové finanční instituce, které mají s PGRLF uzavřenou smlouvu, která se týká zajištění některých činností spojených s poskytováním podpor. Finanční podporu pojištění lze poskytnout pouze žadateli, který si sjednal pojistnou smlouvu s pojišťovnou, se kterou má Fond uzavřenou smlouvu o spolupráci. Nové smluvní vztahy zajišťují lepší ochranu klientů PGRLF i bank a pojišťoven (www.pgrlf.cz).

Tabulka 1 - Vývoj podpor PGRLF

Rok	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše zprostř. úvěru (tis. Kč)	Poskytnuté garance (tis. Kč)	Poskytnuté dotace (tis. Kč)	Vyplaceno v roce (tis. Kč)
1994	2 605	2 388	6 235 000	1 481 510	1 231 761	286 000
1995	2 945	2 739	10 129 188	4 036 085	2 394 247	721 837
1996	3 426	3 252	14 847 018	7 833 705	4 205 895	1 818 848
1997	2 540	2 340	14 621 999	5 124 512	2 891 429	2 701 982
1998	1 934	1 735	9 298 509	2 690 532	1 950 691	2 681 904
1999	1 746	1 493	7 694 662	1 257 324	1 387 537	2 208 197
2000	1 539	1 425	5 323 554	885 382	751 701	1 605 840
2001	1 723	1 671	6 369 317	1 195 139	991 948	1 332 852
2002	1 993	1 920	7 361 236	1 386 535	1 012 127	1 266 851
2003	1 802	1 723	6 088 453	1 780 054	618 364	963 952
2004	2 657	2 471	7 962 686	2 321 127	900 858	880 261
2005	1 917	1 829	5 097 915	974 896	645 682	813 584
2006	2 668	2 560	6 530 397	1 028 153	733 497	705 238
2007	2 332	2 034	5 374 283	315 841	687 892	680 848
2008	2 275	2 187	4 908 651	1 500	480 471	576 612
2009	2 510	2 286	6 247 204	602 916	597 223	537 266
2010	2 774	2 718	6 807 062	759 374	502 340	519 260
2011	3 200	3 153	6 607 838	317 459	610 981	511 014
celkem	42 586	39 924	137 504 972	34 001 044	22 444 996	20 812 346

Zdroj: PGRLF

2.2 Struktura zemědělské výroby

Při posuzování vlivu finančních podpor na zemědělskou výrobu je důležitá zejména její struktura.

Struktura zemědělské výroby je obvykle vyjádřena jako procentuální podíl jednotlivých odvětví zemědělské výroby na hrubé zemědělské produkci, popř. na tržní zemědělské produkci celkem. Hrubou zemědělskou produkci lze vypočítat jako součet násobků objemu produktů vyrobených v jednotlivých zemědělských výrobních odvětvích za příslušný rok (vyjádřeno v příslušných naturálních jednotkách) a stálých cen těchto produktů. Rozsah roční hrubé produkce každého odvětví vyjádřený ve stálých cenách k rozsahu celé hrubé zemědělské produkce udává podíl produkce tohoto odvětví na hrubé zemědělské produkci celkem. Tržní zemědělská produkce celkem lze rovněž vypočítat jako součet násobků ročního objemu produktů dodaných na trh z jednotlivých odvětví zemědělské výroby a jejich stálých cen. Podíl tržních produkcí

jednotlivých odvětví na tržní zemědělské produkci celkem se vypočte obdobně jako u hrubé zemědělské produkce. Podíl produkcí jednotlivých odvětví na hrubé, popř. na tržní zemědělské produkci vypočítaný na úrovni jednotlivých zemědělských podniků může značit do jisté míry výrobní zaměření, resp. specializaci výroby v těchto podnicích.

Struktura zemědělské výroby se dělí na strukturu rostlinné výroby a strukturu živočišné výroby. Ze struktury rostlinné výroby a ze struktury živočišné výroby, vypočítané na úrovni zemědělského podniku, vyplývá specializace daného zemědělského podniku. Strukturu zemědělské výroby je nutno odlišit od struktury zemědělství, která vyjadřuje zpravidla sociálně ekonomickou, a tedy i třídní skladbu zemědělských výrobců i zemědělského obyvatelstva.

Struktura rostlinné výroby je vyjádřena procentuálním podílem ročních produkcí jednotlivých odvětví rostlinné výroby na hrubé produkci rostlinné výroby celkem, jejíž způsob výpočtu je obdobný jako u hrubé zemědělské produkce. Struktura rostlinné výroby se vyjadřuje nepřímo pomocí struktury osevních ploch, která udává procentuální podíl osevních ploch jednotlivých plodin na celkové výměře orné půdy, a dále pomocí struktury zemědělské půdy, která udává procentuální podíl ploch jednotlivých kultur (orné půdy, luk, pastvin, sadů, vinic a chmelnic) na celkové výměře zemědělské půdy.

Struktura živočišné výroby je zpravidla procentuálním podílem ročních produkcí jednotlivých odvětví živočišné výroby na hrubé produkci živočišné výroby celkem, jejíž způsob výpočtu je rovněž obdobný jako u hrubé zemědělské produkce. Struktura živočišné výroby se také někdy vyjadřuje pomocí struktury velkých dobytčích jednotek (STEHLÍK a kolektiv, 1984).

Velká dobytčí jednotka (VDJ) představuje 500 kg živé váhy zvířete (například kráva v první laktaci je 1 VDJ). Jednotlivé druhy a kategorie hospodářských zvířat se přepočítávají na VDJ pomocí příslušných koeficientů.

Tabulka 2 – Přepočítání druhů a kategorií hospodářských zvířat na VDJ

Druh a kategorie	Velká dobytčí jednotka
Kráva	1,00
Plemenný býk	1,00
Tele	0,22
Skot chovný do 1 roku	0,47
Skot 1 až 2 roky	0,70
Skot nad 2 roky	1,00
Jalovice vysokobřezí	1,00
Jalovice do 5. měsíce březosti	0,60
Skot ve výkrmu	0,65
Prasnice, kanec	0,30
Sele	0,02
Mladé chovné prase, prase na výkrm	0,12
Drůbež celkem	0,002 5
Ovce celkem	0,10
Kůň do 3 let	0,75

Zdroj: Nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o provádění agroenvironmentálních opatření

Poměr VDJ, které připadají na jednotlivé druhy a kategorie hospodářských zvířat, k celkovému počtu VDJ (za celou živočišnou výrobu) udává podíl jednotlivých odvětví živočišné výroby na živočišné výrobě celkem (STEHLÍK a kolektiv, 1984).

2.3 Zemědělské účetnictví

Zatímco environmentálnímu účetnictví včetně národohospodářských vazeb je věnována v našich podmínkách poměrně široká pozornost, není tomu tak v případě účetnictví zemědělského; přes určitá zlepšení přetrvávají problémy např. s oceňováním zvířat, ekologických prvků. Je známo, že při náročné práci je (na rozdíl od účetnictví evidence jiných odvětví) potřeba zohlednit či dát do souvislostí stránku legislativy, profese a specifika včetně rizik. Je tak obtížné porovnávat podniky mezi sebou, zvláště v různých systémech hospodaření.

Za vstupy, jako základ znalostního účtu, lze označit dlouhou řadu specifík zemědělské výroby, jakými jsou (KOUŘILOVÁ, 2010):

- klimatické a přírodní podmínky, zejména ke vztahu ke struktuře výroby;
- podmínky ekonomicko politické, zejména pohyby kvót, dovozu, vývozu, cen omezení;
- společná zemědělská politika EU vyžadující i znalost odlišných účetních a daňových metod a postupů, ukazatelů, užívání limitů, kvót, více způsobů vykazování, spíše daňově zaměřených;
- společná zemědělská politika EU uplatňující diferencované přístupy a podmínky v různých zemích; plánování tvrdě převládá v rámci EU nad tržní formou;
- značná diferencovanost sezónních a mimosezónních cen některých produktů;
- významná role dotací, jejich přidělený objem, struktura, vliv na výsledek hospodaření, poměrně obtížná orientace v jejich daňové účinnosti, vztahy mezi donátory a příjemci;
- vliv na krajinu, vodní hospodářství, rekreaci, zaměstnanost, škálu zpracovatelů, působení jiných aktivit či jinak zaměřených zemědělských aktivit – vzájemná interakce;
- psychické vlivy, práce s živými organismy, stresy, důsledky BSE, extenzivní činnost je často preferována před intenzivní formou s důsledkem např. změn v poměrech fixních a variabilních nákladů, financování;
- environmentálně zaměřená činnost, požadavky na vykazování a limity, ekologické zemědělství, environmentální účetnictví;
- zvláštní používané metody, ukazatele, parametry chovu zvířat – welfare;
- specifické teoretické problémy některých oborů a sfér činnosti, např. zvířata jako genetický materiál, často se aktualizující zvláštní pravidla, např. pro vedení účetnictví doprovázená opět specifiky danými podmínkami poskytování dotací z fondů EU včetně daňových.

2.3.1 Účtování dotací

Dotace v podobě finančních transferů institucí jsou poskytovány z různých zdrojů na úroveň podniků, kde dochází k jejich transformaci v podobě pořízení majetku či služeb, úhrady závazků, kompenzace nákladů, újmy na určeném způsobu hospodaření apod. Všechny tyto varianty užití dotací v rámci rozmanitých a obsáhlých pravidel a možností sleduje a eviduje účetnictví (KOUŘILOVÁ, PŠENČÍK, KOPTA, 2009).

Z účetních evidencí pak dále vycházejí prvotní a zpracovaná data týkající se dotací určená:

- Pro evidenci agendy dotací
- Jako podklady k řízení
- Ke kontrole sledovaných parametrů, včetně naturálních jednotek, dodržení limitů
- Jako podklad pro hodnocení vlivu dotací na výsledek hospodaření

Na druhou stranu účetnictví v souvislosti s dotacemi neposkytuje:

- Hodnotu, resp. ocenění externích aktiv v důsledku uplatnění dotací
- Ocenění mimoprodukčních efektů v důsledku uplatnění dotací
- Další aspekty vyplývající z lidského a pracovního potencionálu podniku
- Rizika (sezónnost, onemocnění lidí a zvířat, pozdní příjem dotací, atd.)

Druhy dotací v účetnictví:

- Dotace k úhradě provozních nákladů
- Investiční dotace na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- Dotace k úhradě finančních nákladů
- Dotace k ceně, např. použití opcí

2.4 Výnosy

Výsledkem činnosti podniku jsou výrobky nebo služby. Peněžním oceněním souboru realizovaných výrobků a služeb za určité období jsou výnosy podniku, a to bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejich inkasu. Tím se výnosy odlišují od peněžních příjmů.

Hlavními výnosy výrobního podniku jsou tržby za prodej vlastních výrobků a služeb. Tržby T jsou závislé na fyzickém objemu prodeje výrobků q , cenách jednotlivých druhů výrobků p a sortimentní skladbě prodejů (SYNEK, KISLINGEROVÁ a kolektiv):

$$T = \sum p \cdot q$$

Dosažené výnosy znamenají, že se podniku zvýšil i stav jeho majetku – výnosy jsou zdrojem přírůstku majetku nebo snížením závazků (ŠTOHL, 2007).

Výnosy podniku tvoří:

- provozní výnosy získané v provozně-hospodářské činnosti podniku (tržby za prodej)
- finanční výnosy získané z finančních investic, cenných papírů, vkladů a účastí
- mimořádné výnosy získané mimořádně, např. prodejem odepsaných strojů

Zemědělská výroba je ve většině svých úseků výrobou sdruženou. To znamená, že jedním výrobním procesem nutně vzniká současně nebo postupně více různých výkonů (výrobků, prací), přičemž je možno jen do určité míry nebo vůbec ovlivnit jejich vzájemný poměr (NEPLECHOVÁ, NOVÁK, 1996).

2.5 Náklady

Při hospodářských činnostech se vyskytují účetní případy, při nichž dochází ke spotřebě hospodářských prostředků podniku (spotřeba materiálu a opotřebení postupné spotřeby), cizích výkonů (nakupovaná energie, nakupované služby) a práce pracovníků podniku. Peněžnímu vyjádření této spotřeby živé a zvěčnělé práce říkáme náklady (ŠTOHL, 2007).

Náklady podniku jsou peněžní částky, které podnik účelně vynaložil za získání výnosů (SYNEK, 2003).

Celkové náklady jsou minimální dosažitelné celkové náklady při dané konkrétní úrovni technologie a daných cenách vstupů. Krátkodobé celkové náklady považují existující výrobní budovy a zařízení a ostatní fixní náklady za dané. Dlouhodobé celkové náklady jsou náklady, které by byly vynaloženy (opět při dané úrovni technologie a daných cenách vstupů), kdyby podnik měl úplnou volnost ve všech vstupech a rozhodnutích.

Podnik musí věnovat pozornost nákladům jednoduše proto, že každá koruna nákladů snižuje jeho zisky. Ale náklady jsou v ekonomii významné i z vážnějších důvodů: Podniky budou rozhodovat, kolik statku vyrábět a prodávat v závislosti na ceně a nákladech statku.

Celkové náklady se skládají z nákladů fixních a variabilních. Fixní náklady tvoří takové položky, jako jsou smluvní platby za výstavbu budov, za pronájem zařízení, úrokové platby z půjček, platy stálým zaměstnancům atd. Musí se platit, i když firma nevyrábí žádný výstup, a nezmění se, mění-li se výstup. Je to tudíž taková částka nákladů, která se musí platit nezávisle na úrovni výstupu.

Variabilní náklady jsou takové, které se mění s úrovní výstupu. Příkladem jsou materiály požadované k výrobě výstupu, mzdy dělníků zaměstnaných na výrobních linkách, palivo, světlo a elektřina k provozu továrny a další (SAMUELSON, 1991).

Náklady podniku tvoří:

- běžné provozní náklady (spotřeba materiálu a energie, osobní náklady)
- odpisy dlouhodobého majetku
- ostatní provozní náklady
- finanční náklady (úroky a jiné finanční náklady)
- mimořádné náklady (např. dary, mimořádné odměny)

2.5.1 Kalkulace nákladů

Kalkulace je předběžné stanovení nebo následné zjištění vlastních nákladů, popř. ostatních složek ceny (zisku/ztráty) na jednotku výkonu, tj. na kalkulační jednici. Za kalkulační jednici se považují výrobky, polotovary vlastní výroby, práce a služby, popř. jejich části vymezené kvalitou, množstvím, časem nebo jiným způsobem. Předmětem kalkulace jsou výkony vytvářené vlastní činností určené pro vnitropodnikovou spotřebu a pro odbyt a výkony pořizované (nakupované) od jiných podniků, tzv. nákupní kalkulace. Písemnost, na které se kalkulace sestavuje, se nazývá kalkulační list (MUNZAR, ČUHLOVÁ, 1998).

Význam kalkulací nákladů je mnohostranný. V podniku slouží ke stanovení vnitropodnikových cen výkonů, k sestavování rozpočtu, ke kontrole a rozboru hospodárnosti výroby a rentability výkonů, k limitování nákladů a podobně (SYNEK, 2003).

Jednotlivé složky nákladů se vyčíslují v kalkulačních položkách, které obsahuje všeobecný kalkulační vzorec. Ten zahrnuje předepsané seskupení a členění nákladů a ostatních položek v kalkulaci. Stanovení kalkulačního vzorce je v pravomoci podniku, tj. kalkulační vzorec a náplň jeho jednotlivých položek jsou závazně určeny vnitřní směrnici podniku a respektují specifické podmínky každého podnikatelského subjektu. Zajišťují se jím jednotnost při sestavování kalkulací, a tím i možnost jejich vzájemného porovnávání. Kalkulační vzorec může mít toto členění (MUNZAR, ČUHLOVÁ, 1998):

Všeobecný kalkulační vzorec

1. Přímý materiál

2. Přímé mzdy

3. Ostatní přímé náklady

4. Výrobní (provozní) režie

Vlastní náklady výroby – položky 1 až 4

5. Správní režie

Vlastní náklady výkonu – položky 1 až 5

6. Odbytové náklady

Úplné vlastní náklady výkonu – položky 1 až 6

7. Zisk (ztráta)

Cena výkonu

Uvedený vzorec je vlastně kalkulací ceny, tj. cenovou kalkulací, kdy cena vzniká podle principu „náklady + zisk = cena“. Jde o tzv. nákladovou cenu. Ta se používá v případech, kdy cenu neurčí přímo trh. Zisk připočtený k nákladům je stanoven tak, aby byla zajištěna požadovaná výnosnost kapitálu (SYNEK, 2003).

Pro kalkulaci nákladů v rostlinné a živočišné výrobě je možné použít následujících kalkulačních vzorců (POLÁČKOVÁ, 2010):

Kalkulační vzorec pro rostlinnou výrobu

1. Nakoupená osiva a sadba
2. Vlastní osiva a sadba
3. Nakoupená hnojiva
4. Vlastní hnojiva
5. Prostředky ochrany rostlin
6. Ostatní přímý materiál
7. Ostatní přímé náklady a služby
8. Pracovní náklady celkem
9. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
10. Náklady pomocných činností
11. Výrobní režie
12. Správní režie
13. Náklady celkem

Kalkulační vzorec pro živočišnou výrobu

1. Nakoupená krmiva a steliva
2. Vlastní krmiva a steliva
3. Léčiva a desinfekční prostředky
4. Ostatní přímý materiál
5. Ostatní přímé náklady a služby
6. Pracovní náklady celkem
7. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
8. Odpisy dospělých zvířat
9. Náklady pomocných činností
10. Výrobní režie
11. Správní režie
12. Náklady celkem

2.6 Výsledek hospodaření

Zjištění hospodářského výsledku je součástí účetní závěrky prováděné k 31. 12. V soustavě podvojného účetnictví se zjišťuje porovnáním výnosů a nákladů podniku. Může jím být buď zisk, tj. výnosy jsou vyšší než náklady, nebo ztráta, tj. náklady jsou vyšší než výnosy. Výjimečně se náklady a výnosy rovnají, tj. hospodářský výsledek je roven nule. Hospodářský výsledek je důležitým syntetickým ukazatelem úrovně hospodaření podniku (MUNZAR, ČUHLOVÁ, 1998).

V zemědělské výrobě jen zřídka pokryjí výnosy náklady, proto by takový podnik nemohl bez dotací fungovat.

Zisk je cílem a podnětem veškerého podnikání, ne však jediným. Podnikatelé sledují i další cíle, které jsou monetární (zajištění platební pohotovosti, maximalizaci obratu aj.) i nemonetární (získání nezávislosti a samostatnosti, dobré jméno firmy a značky aj.). Vždy by měl převládat dlouhodobý pohled před krátkodobým. Pro strategické a taktické rozhodování jsou rozhodující zisk a rentabilita (výnosnost), kdy zisk je její důležitou součástí. Jedná se především o rentabilitu podniku, rentabilitu vlastního kapitálu, rentabilitu výnosů (resp. tržeb nebo obratu) a nákladovou rentabilitu.

Zisk plní důležité funkce:

- 1) je kritériem pro rozhodování o všech základních otázkách ekonomiky podniku (objem výroby, nové výrobky, investice) – kritériální funkce zisku
- 2) je hlavním zdrojem akumulace, tj. tvorby finančních zdrojů pro další rozvoj podniku – rozvojová funkce zisku
- 3) je základem rozdělování důchodů mezi vlastníky (dividendy), investory (úroky) a stát (daně) – rozdělovací funkce
- 4) je základním motivem veškerého podnikání a může být základem hmotné zainteresovanosti pracovníků – motivační funkce

Protože zisk je rozdílem mezi výnosy a náklady, jsou dva způsoby jeho zvyšování – snižování nákladů, tj. zvyšování hospodárnosti, a zvyšování výnosů. Obě veličiny stejně jako samotný zisk jsou vysoce komplexní veličiny a jsou ovlivňovány řadou dalších činitelů.

Zisk (hospodářský výsledek) zjišťujeme z výkazů zisků a ztrát (výsledovky).
Sestavuje se měsíčně a uvádí se kumulovaně od počátku roku (SYNEK, 2003).

3 Metodický postup

3.1 Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je posouzení dopadu finančních podpor na zemědělskou výrobu ve vybraném zemědělském podniku a návrh na jejich využití.

3.2 Zdroje informací

Pro získání potřebných informací používaných při zpracovávání diplomové práce byl zvolen zemědělský podnik X, který se nachází v bramborářské výrobní oblasti. Tento podnik provozuje rostlinnou i živočišnou výrobu. Rostlinná výroba je zaměřena na pěstování pšenice ozimé, ječmene ozimého, řepky ozimé a kukuřice na siláž. Živočišná výroba je soustředěna na chov Holštýnsko-fríského skotu a na chov krav bez tržní produkce mléka.

Další důležité údaje byly získány z internetových stránek Ministerstva zemědělství ČR (www.mze.cz), Státního zemědělského intervenčního fondu (www.szif.cz) a Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (www.pgrlf.cz).

3.3 Období šetření

Období šetření se uskutečnilo v podniku v době od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2011.

3.4 Získané informace

- průměrné počty chovaného skotu
- přijaté dotace za sledovaná období
- příloha k účetní uzávěrce podniku
- rozvaha
- struktura pěstovaných plodin
- výkaz zisku a ztráty

3.5 Technika zpracování informací

Informace jsou zpracovány pomocí běžných statistických metod.

3.6 Postup při zpracování informací

Pomocí kalkulačního vzorce pro rostlinnou výrobu byly zjištěny náklady na jeden hektar pěstované plodiny. Ty se následně přepočítaly vynásobením celkové výměry, na které byla plodina pěstována, a tím byly zjištěny celkové náklady na pěstovanou plodinu.

Kalkulační vzorec pro živočišnou výrobu uvádí náklady na 100 krmných dnů, které jsou v celkovém hodnocení převedeny na celý rok, tedy 365 dní.

Zjištěné náklady jednotlivých rostlinných a živočišných produkcí se porovnají s odpovídajícími výnosy bez využití dotací a poté s obdrženými dotacemi.

3.7 Seznam zkratk

Agro-envi	nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka
KD	krmný den
LFA	podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickým omezením
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
PF ČR	Pozemkový fond České republiky
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
SAPS	jednotná platba na plochu zemědělské půdy
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TOP-UP	doplňková platba k jednotné platbě na plochu
VDJ	velká dobytčí jednotka
VH	výsledek hospodaření

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika podniku

Podnik „X“ sídlí na okraji okresního města Y. To má své výhody i nevýhody. Ve větším městě se nachází více potencionálních odběratelů, ovšem každý rok přichází podnik o část pozemků z důvodu průmyslové a soukromé výstavby. Toto se ovšem týká většiny zemědělských podniků hospodařících v okolí větších měst.

V roce 1997 byl podnik zapsán do obchodního rejstříku a od té doby je akciovou společností se základním kapitálem ve výši 21 000 000 Kč. Podnik má sedmičlenné představenstvo, které si volí svého předsedu, a tříčlennou dozorčí radu. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců podniku „X“ v roce 2011 byl 41 osob, z toho 6 řídících pracovníků. Průměrná mzda na jednoho pracovníka v roce 2011 byla 18 734 Kč.

Podnik hospodaří ve dvou střediscích, která patří do bramborářské výrobní oblasti. Jsou jimi střediska XY a XYZ. Středisko XY se nachází v nadmořské výšce 450 – 900 m n. m. a převažuje zde orná půda. Středisko XYZ leží v nadmořské výšce 550 – 800 m n. m. I v této nadmořské výšce se daří s úspěchem pěstovat kukuřici na siláž, ale větší část plochy je zde zatravněna.

Předmět podnikání

- Zemědělská výroba, včetně prodeje nezpracovaných zemědělských výrobků za účelem zpracování nebo dalšího prodeje
- Poskytování služeb pro zemědělství a zahradnictví
- Výroba krmiv a krmných směsí
- Lesnictví, těžba dřeva a poskytování služeb v myslivosti
- Správa a údržba nemovitostí
- Přípravné práce pro stavby
- Pronájem a půjčování věcí movitých
- Opravy pracovních strojů a silničních vozidel
- Silniční motorová doprava nákladní, vnitrostátní
- Činnost účetních poradců, vedení účetnictví

4.2 Přijaté dotace

Tabulka 3 – Přijaté dotace na rostlinnou výrobu

Přijaté dotace v tis. Kč	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
SAPS	5 172	5 617	6 489
LFA	3 065	2 974	2 923
Agro-envi	1 984	1 923	1 851
TOP-UP: orná půda	1 652	711	0
Celkem	11 873	11 225	11 263

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

V tabulce 3 jsou zapsané všechny dotace, které podnik obdržel na rostlinnou výrobu. Největší částkou se na nich podíleli dotace SAPS a dále dotace LFA. Významnou částkou přispěli i dotace Agro-envi, které slouží k podpoře hospodaření v souladu s ochranou životního prostředí. V roce 2010 došlo k významnému krácení dotací TOP-UP a v následujícím roce k jejich úplnému zrušení.

Tabulka 4 - Přijaté dotace na živočišnou výrobu

Přijaté dotace v tis. Kč	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
TOP-UP: přežvýkavci	989	887	617
TOP-UP: KBTPM	239	174	149
Dojené krávy, podpora trhu	0	1 040	740
Celkem	1 228	2 101	1 506

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

V tabulce 4 jsou informace o přijatých dotacích na živočišnou výrobu. Dotace na živočišnou výrobu se dělí podle toho, jestli jsou přijaté pro skot chovaný na mléko nebo pro masný skot. Dotace určené pro skot chovaný na mléko jsou TOP-UP: přežvýkavci a platba na dojené krávy, která se vyplácí od roku 2010 a je určená na podporu trhu s mlékem. Dotace vyplácené na masný skot jsou TOP-UP: krávy bez tržní produkce mléka.

Tabulka 5 – Ostatní dotace

Přijaté dotace v tis. Kč	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Kontrola užítkovosti	30	64	41
Kadavery	38	19	21
Zalesnění	0	0	41
Zelená nafta	697	769	758
Celkem	765	852	861

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

V tabulce 5 jsou zaznamenány ostatní dotace, které podnik obdržel ve sledovaném období. Nejvýznamnější položkou z těchto dotací byla zelená nafta. Tyto dotace mají kolísavý trend. Celkově mají ostatní dotace rostoucí tendenci. Nejvyšší byly v roce 2011 zejména díky nově vypláceným dotacím zalesnění.

4.3 Analýza rostlinné výroby

Rostlinná výroba je základním odvětvím zemědělské výroby. Kromě plodin určených k přímé spotřebě obyvatelstva zabezpečuje i krmivovou základnu pro hospodářské zvířectvo a suroviny pro potravinářský průmysl. Dnes se rostlinná výroba podílí na hodnotě hrubé zemědělské produkce České republiky zhruba 44 %.

Podnik „X“ se zaměřuje na pěstování pšenice ozimé, ječmene ozimého, řepky ozimé a kukuřice na siláž. Do roku 2007 pěstoval i oves, ale kvůli malému výnosu s jeho pěstováním skončil. Všechny jeho obhospodařované pozemky spadají do oblasti LFA.

Tabulka 6 - Výměra zemědělské půdy

Rok	2009	2010	2011
Výměra zemědělské půdy celkem (ha)	1383,21	1386,72	1386,87
Z toho: orná půda (ha)	603,14	614,38	609,58
TTP (ha)	780,07	772,34	777,29

Zdroj: vlastní šetření podle LPIS

V tabulce 6 jsou zaznamenány změny výměry zemědělské půdy v jednotlivých letech. V roce 2010 podnik nakupoval půdu od soukromých osob z vlastních prostředků celkem za 166 000 Kč. V roce 2011 pokračoval nákup půdy od soukromých osob a PF ČR, ovšem výměra půdy se významně nezměnila. Podle evidence LPIS k 15. 5. 2012 činila výměra těchto pozemků 1 356,87 ha. Z toho orná půda zaujímala 609,58 ha, tj. 43,95 % z celkové výměry zemědělské půdy.

Tabulka 7 - Obiloviny

Obiloviny	Pšenice ozimá		Ječmen jarní a ozimý		Řepka ozimá	
	zaseto (ha)	výnos (t/ha)	zaseto (ha)	výnos (t/ha)	zaseto (ha)	výnos (t/ha)
Rok						
2009	205	5,06	162	3,74	90	3,1
2010	294	3,93	121	3,41	64	3,2
2011	235	5,49	142	4,89	84	2,6

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

Tabulka 7 specifikuje bližší informace o pěstování obilovin. Největší plochu zaujímal ve všech letech pšenice ozimá, u které byl vždy zaznamenán největší výnos. Z hlediska období sledování byl nejlepší rok 2011, kdy bylo dosaženo rekordního výnosu pšenice 5,26 t/ha. Řepce ozimé se dařilo nejlépe v roce 2010, kdy její výnos byl 3,2 t/ha. Naopak rok 2011 byl s výnosem 2,6 t/ha nejhorší. Ve všech letech zajistila výsledná produkce potřebu podniku pro vlastní zvířata a přebytek byl prodán do Německa.

Tabulka 8 - Pícniny

Pícniny	Kukuřice			TTP			
	zaseto (ha)	výnos (t/ha)	siláž kukuřičná (t)	plocha (ha)	výnos (t/ha)	senáž travní (t)	sena luční (t)
2009	175	27,7	3 880	780	7,39	5 286	481
2010	150	42,4	3 958	772	6,36	4 340	570
2011	151	46,9	5 661	777	8,17	5 497	853

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

V tabulce 8 je zachycena produkce objemných krmiv, tj. kukuřice na siláž, travní senáže a sena lučního. V roce 2010 musel podnik omezit rozsah pěstování kukuřice kvůli nařízení MZE týkající se zákazu pěstování kukuřic na silně erozně ohrožených plochách a omezení pěstování kukuřice na mírně erozně ohrožených plochách. Rok 2009 byl nepříznivý z hlediska výnosu, který v tom roce poklesl téměř o 45 % oproti předchozímu roku. V dalších letech se výnos opět začal přibližovat optimu. V roce 2010 se vlivem velmi nepříznivého počasí nepodařilo z prvních sečí zajistit dostatek kvalitní senáže pro dojnice. Nouzově byl použit i chemický konzervant, ale bez pozitivního účinku. Až druhé seče poskytly lepší kvalitu píce. V roce 2011 se podařilo zajistit dostatek kvalitní senáže pro dojnice z první i z druhé seče. Vlivem příznivého počasí se v roce 2011 podařilo sklídit nebývalé množství kvalitního sena. Jeho přebytek byl v jarním období roku 2012 prodán výhodně do zahraničí.

Přijaté dotace na 1 hektar obhospodařované půdy:

Tabulka 9 - Dotace přijaté na 1 ha obhospodařované půdy

Druh dotací	Jednotky	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
SAPS	Kč/ha	3 710	4 060,8	4 686,5
TOP-UP	Kč/ha	1 184	514,1	0
Celkem	Kč/ha	4 894	4 574,9	4 686,5

Zdroj: převzato z podnikové dokumentace

V tabulce 9 jsou zaznamenané dotace SAPS a TOP-UP, které podnik obdržel na jeden hektar obhospodařované půdy. Jejich součet bude nadále použit při zjišťování výsledku hospodaření jednotlivých plodin s použitím dotací.

4.3.1 Pšenice ozimá

V podniku je nejrozšířenější plodinou na orné půdě. Má dominantní postavení i mezi obilninami. Její nezastupitelný význam spočívá ve využití zrna jako důležité suroviny pro potravinářské a krmivářské zpracování. Sláma slouží jako stelivo.

Tabulka 10 – Struktura nákladů pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H	Rok		
		2011	2009	2010	2011
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	1 000	2 220	1 822	1 439
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	292	-	-	-
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	3 001	2 597	1 498	2 819
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	463	421	381	486
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 177	2 403	1 331	2 382
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	285	-	-	-
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	7 217	7 641	5 032	7 126
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 346	1 638	1 645	1 856
Mzdové a osobní náklady celkem + Náklady pomocných činností (práce strojů)	Kč/ha	6 993	4 687	5 663	6 231
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	8	-	-	-
Výrobní a správní režie	Kč/ha	3 257	6 197	5 153	4 637
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	18 821	20 163	17 493	19 850

Podíl hlavního výrobku	%	88	88	88	88
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	16 562	17 743	15 394	17 468
Hektarový výnos	t/ha	5,57	5,056	3,93	5,49
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	2 972	3 509	3 917	3 182

Tržby za výrobky	Kč/ha	16 720	16 987	11 724	17 924
Prodané množství	t/ha	4,09	6,14	3,89	5,51
Průměrná realizační cena	Kč/t	4 091	2 767	3 014	3 253

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 10 udává výsledky zjištěné při kalkulaci nákladů pšenice ozimé. Nejvyššími položkami, jejichž součet udával celkové přímé materiálové náklady, byly náklady na nakupovaná osiva a nakupovaná hnojiva a náklady na prostředky na ochranu rostlin. Náklady na nakupovaná osiva měly sice klesající trend, ale ani v jednom roce neklesly pod hranici průměru odvětví. Lépe na tom byly náklady na nakupovaná hnojiva, které měly sice kolísavý trend, ale ve všech letech se pohybovaly pod hranicí průměru výrobní bramborářské oblasti. Náklady na prostředky na ochranu rostlin měly opět

kolísavý trend. V roce 2009 se jejich hodnota pohybovala téměř o 10 % výš než hodnota průměru odvětví. V roce 2010 klesly tyto náklady o celých 45 % a dostaly se hluboko pod hranici průměru odvětví. V roce 2011 jejich hodnota opět vzrostla a převýšila hranici průměru odvětví o 8,6 %.

Ostatní přímé náklady a služby se ve všech letech pohybovaly výše než průměr odvětví a měly stoupající tendenci. V tomto případě by se měl podnik zamyslet nad tím, kde hledat případné úspory nákladů. Velkou měrou se na celkových nákladech podílí náklady na výrobní a správní režii, jejichž hodnota byla v roce 2009 velmi znepokojující – téměř dvojnásobná oproti průměru odvětví, uspokojující je ovšem jejich klesající trend, díky kterému se průměru odvětví postupně přibližují.

Celkové vlastní náklady na pšenici ozimou byly nejvyšší v roce 2009. Na jejich hodnotě 20 163 Kč/ha se podílely nejvíc právě výše zmíněné náklady na výrobní a správní režii. V roce 2010 byly celkové vlastní náklady, díky nízkým přímým materiálovým nákladům, s hodnotou 17 493 Kč/ha nejnižší. V roce 2011 měly celkové vlastní náklady hodnotu 19 850 Kč/ha.

V roce 2009 a 2011 se prodané množství pohybovalo nad hranicí průměru odvětví a s ním i tržby na výrobky. Rok 2010 byl z hlediska pěstování pšenice neúspěšný. Tržby dosáhly pouze nízké hodnoty 11 724 Kč/ha a to nemohla kompenzovat ani nízká hodnota celkových vlastních nákladů.

Průměrná realizační cena měla rostoucí tendenci, ovšem ve všech třech letech se pohybovala pod průměrem výrobní bramborářské oblasti.

Tabulka 11 – Analýza výsledků pěstování pšenice ozimé

Rok	2009		2010		2011	
	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]
Tržby	16 987	3 473 842	11 724	3 446 856	17 924	4 212 140
Náklady	20 163	4 123 334	17 493	5 142 942	19 850	4 664 750
VH bez dotací	- 3 176	- 649492	- 5 769	- 1 696 086	1 926	- 452 610
Dotace	4 894	1 000 823	4 575	1 345 021	4 687	1 101 328
VH	1 718	351 331	- 1 194	- 351 065	2 761	648 718

Zdroj: vlastní šetření

V tabulce 11 jsou zaznamenány výsledky hospodaření pěstování pšenice ozimé ve sledovaných letech. Nejlépe na tom byl podnik v roce 2011, kdy spolu s obdržnými dotacemi dosáhl zisku 648 718 Kč. Také v roce 2009 na tom nebyl podnik nejhůře a jeho zisk činil 351 331 Kč. Naopak v roce 2010 nepomohly podniku ani přijaté dotace a i s nimi se ocitl ve ztrátě 351 065 Kč. To je způsobené především poklesem hektarového výnosu o 63 %. V roce 2011 hektarový výnos opět vzrostl na 5,5 %, což se projevilo v růstu tržeb o 18 %.

Ani v jednom roce by však podnik nebyl rentabilní bez použití obdržných dotací. Největší částku dotací na pšenici ozimou obdržel podnik v roce 2010. Důvodem byla nejrozlehlejší plocha, na které byla pšenice v tomto roce pěstována.

Jednou z výhod pšenice ozimé je skutečnost, že je ze všech obilovin nejlepší předplodinou pro kukuřici.

4.3.2 Ječmen ozimý

Ječmen ozimý je plodinou dobře přizpůsobivou různým podmínkám. Může se využívat jak v potravinářském průmyslu (výroba krup, mouky, vloček, kávových náhražek), tak i ke krmným účelům. Značná část ječného zrna se zužitkovává do šrotů a vyrábí se z nich jaderná krmiva. Ječná sláma může být vhodnou součástí objemových krmiv a při sklizni celých rostlin může být ječmen použit k přímému zelenému krmení. Uplatňuje se i k silážování, senážování nebo horkovzdušnému sušení.

Tabulka 12 - Struktura nákladů ječmene ozimého

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H	Rok		
		2011	2009	2010	2011
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	1 215	1 530	1 989	2 003
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	247	-	-	-
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	2 447	3 036	2 113	2 814
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	319	906	251	768
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 654	618	440	856
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	387	-	-	-
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	6 269	6 090	4 793	5 941
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 233	1 614	2 013	1 457
Mzdové a osobní náklady celkem + Náklady pomocných činností (práce strojů)	Kč/ha	6 409	4 908	5 320	5 878
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	11	-	-	-
Výrobní a správní režie	Kč/ha	3 164	4 596	6 977	6 335
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	16 986	17 208	19 103	19 411

Podíl hlavního výrobku	%	85	85	85	85
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	14 438	14 627	16 238	16 669
Hektarový výnos	t/ha	4,66	3,74	3,41	4,89
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	3 101	3 911	4 762	3 409

Tržby za výrobky	Kč/ha	12 975	7 521	9 452	16 041
Prodané množství	t/ha	2,96	2,26	2,92	3,87
Průměrná realizační cena	Kč/t	4 379	3 328	3 237	4 145

Zdroj: vlastní šetření

Nejvyšší měrou se na přímých materiálových nákladech ječmene ozimého podílely náklady na nakupovaná hnojiva, které měly kolísavý průběh a pouze v roce 2010 byly nižší, než byl průměr odvětví. Další významnou položkou byly náklady na nakupovaná osiva, které měly stoupající tendenci. Přímé materiálové náklady měly velké rozpětí, od

4 973 Kč/ha do 6 090 Kč/ha. I přesto se ve všech třech letech pohybovaly pod hranicí průměru bramborářské výrobní oblasti.

Celkové vlastní náklady byly ovšem vyšší než průměr odvětví. Příčinou jsou především nadměrné ostatní přímé náklady a služby a náklady na výrobní a správní režii. Ty byly v letech 2010 a 2011 přibližně 2krát vyšší než průměr odvětví. Pouze mzdové náklady a náklady pomocných činností byly nižší než průměr odvětví. Ty měly ovšem rostoucí tendenci a je možné, že v dalších letech tento průměr překročí.

Podíl hlavního výrobku na celkových vlastních nákladech byl 85 %. Hektarový výnos měl kolísavý trend a v prvních dvou sledovaných letech se nacházel pod hranicí průměru odvětví, v roce 2009 o necelých 20 % a v roce 2010 téměř o 27 %. V roce 2011 byl hektarový výnos skoro o 5 % vyšší než průměr odvětví.

V letech 2009 a 2010 byly tržby za produkci ječmene podprůměrné. V roce 2011 zaznamenaly vysoký nárůst, kdy z částky 9 452 Kč/ha vzrostly na 16 041 Kč/ha. V tomto roce vzrostlo prodané množství ječmene oproti minulému roku o 23 % a průměrná realizační cena o 22 %.

Tabulka 13 – Analýza výsledků pěstování ječmene ozimého

Rok	2009		2010		2011	
	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]
Tržby	7 521	1 218 402	9 452	1 143 692	16 041	2 277 822
Náklady	17 208	2 787 696	17 103	2 311 463	18 411	2 756 362
VH bez dotací	- 9 687	- 1 569 294	- 7 651	- 1 167 771	- 2 370	- 478 540
Dotace	4 894	792 828	4 575	553 563	4 687	665 483
VH	- 4 793	- 776 466	- 3 076	- 614 208	2 3167	186 943

Zdroj: vlastní šetření

Podle informací znázorněných v tabulce 13 byl podnik rentabilní pouze v roce 2011, a to jen díky obdržným dotacím. V tomto roce dosáhl zisku 186 943 Kč. Za tuto negativní bilanci mohou zejména nízké tržby, které v roce 2011 prudce vzrostly a téměř se zdvojnásobily. Ovšem ani tento skok by nezajistil rentabilitu bez použití dotací.

I když bylo v letech 2009 a 2010 pěstování ječmene ozimého z hlediska finanční analýzy nerentabilní, z agrárního hlediska nejsou tyto ztráty absolutní. Jak lze vidět v tabulce 12, hektarový výnos byl ve všech letech větší než prodané množství na jeden hektar. Z toho lze soudit, že podnik prodal pouze určitou část této plodiny a zbytek použil pro živočišnou produkci jako komponent pro výrobu krmných směsí. Podobně tomu bude i u pěstování kukuřice na siláž, kterou podnik používá pouze ke krmným účelům. Ječmen ozimý není tak náročný na předplodinu jako pšenice ozimá a je výbornou předplodinou pro řepku olejku. Z těchto důvodů může být i nerentabilní produkce ječmene ozimého pro podniky s živočišnou výrobou výhodná.

4.3.3 Řepka ozimá

Řepka je v současné době stále zajímavější rostlinnou komoditou, kde poptávka často převyšuje nabídku. Je pěstovaná pro svá olejnatá semena, využívaná zejména pro výrobu potravinářských olejů. Velké uplatnění má i v gumárenském a chemickém průmyslu. Používá se pro výrobu bionafty, mazacích a hydraulických olejů, kosmetických či pracích prostředků.

Tabulka 14 - Struktura nákladů řepky ozimé

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H 2011	Rok		
			2009	2010	2011
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	1 220	1 346	748	856
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	9	-	-	-
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	5 271	5 254	3 823	3 519
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	796	812	715	841
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	4 668	4 063	3 235	3 087
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	342	-	-	-
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	12 305	11 475	8 521	8 303
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	2 317	2 436	2 591	3 336
Mzdové a osobní náklady celkem + Náklady pomocných činností (práce strojů)	Kč/ha	7 081	6 781	8 102	8 867
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	6	-	-	-
Výrobní a správní režie	Kč/ha	4 510	4 386	6 475	7 101
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	26 219	25 078	25 689	26 607

Podíl hlavního výrobku	%	100	100	100	100
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	26 219	25 078	25 689	26 607
Hektarový výnos	t/ha	2,75	3,098	3,2	2,6
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	9 546	8 095	8 028	10 233

Tržby za výrobky	Kč/ha	26 689	20 152	25 246	27 048
Prodané množství	t/ha	2,58	3,1	3,2	2,6
Průměrná realizační cena	Kč/t	10 341	6 500	7 889	12 224

Zdroj: vlastní šetření

Z přímých materiálových nákladů byly nejvyšší náklady na prostředky na ochranu rostlin a náklady na nakupovaná hnojiva. Obě tyto položky měly příznivou klesající tendenci a podniku se dařilo je udržovat pod průměrem odvětví, stejně jako celkové přímé materiálové náklady. Ty měly rovněž klesající trend a pohybovaly se v rozmezí od 8 303 Kč/ha do 11 475 Kč/ha, zatímco průměr odvětví byl 12 305 Kč/ha.

Zatímco přímé materiálové náklady byly v letech 2010 a 2011 v porovnání s průměrem odvětví velmi nízké, přibližně o 32 %, náklady na výrobní a správní režii, mzdové náklady a náklady pomocných prací byly naopak v těchto letech poměrně vysoké. Náklady na výrobní a správní režii byly v roce 2009 ještě o 124 Kč/ha nižší než hodnota průměru odvětví. Ale v roce 2010 vzrostly o 48 % oproti předchozímu roku a v roce 2011 o dalších 10 % oproti roku 2010. Celkové mzdové a osobní náklady a náklady pomocných prací byly rovněž v roce 2009 nižší než průměr o necelých 5 %. V roce 2010 došlo k nárůstu téměř o 1 500 Kč/ha a v roce 2010 převyšovaly průměr odvětví o 14 % a v roce 2011 o 25 %. Celkové vlastní náklady měly rostoucí tendenci. V letech 2009 a 2010 se pohybovaly ještě pod hranicí průměru odvětví, ovšem v roce 2011 tuto hranici překročily o 6 %.

Vlastní náklady výrobku byly nejvyšší v roce 2011 především kvůli nízkému hektarovému výnosu. Zajímavé je, že i přes vyšší celkové náklady a nízký hektarový výnos byla v tomto roce řepka rentabilní. Tržby za výrobky byly o 441 Kč/ha vyšší než celkové náklady. Pomohla tomu zejména vysoká realizační cena ve výši 12 224 Kč/t, která byla o 27 % vyšší než v předchozím roce.

Tabulka 15 – Analýza výsledků pěstování řepky ozimé

Rok	2009		2010		2011	
Řepka ozimá	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]
Tržby	20 152	1 813 680	25 246	1 615 744	27 048	2 272 032
Náklady	25 078	2 257 020	25 689	1 644 096	26 607	2 234 988
VH bez dotací	- 4 926	- 443 340	- 443	- 28 352	441	37 044
Dotace	4 894	440 460	4 575	292 794	4 687	393 666
VH	- 32	- 2 880	4 132	264 442	5 128	430 710

Zdroj: vlastní šetření

Výsledky analýzy pěstování řepky olejky mají pozitivní vývoj. Zatímco v roce 2009 byla její výroba mírně ztrátová, v následujícím roce byla tato ztráta díky dotacím zcela pokryta a ještě vytvořen uspokojivý zisk. V roce 2011 dosáhla produkce řepky olejky zisku 37 044 Kč i bez použití dotací. Díky tomu mohly být dotace v částce 430 710 Kč použity na uhrazení ztrát vzniklých při produkci jiných složek živočišné či rostlinné

výroby. Jelikož řepka ozimá není používána pro účely živočišné výroby a veškerá její produkce je neprodleně po sklizni prodávána na trhu, je výsledek hospodaření z roku 2009 velmi neuspokojivý. Na rozdíl od ječmene ozimého je totiž tato ztráta absolutní a jen díky dotacím byla v následujícím roce kompenzována. Ani v tomto roce ovšem není výsledek zcela uspokojivý, protože plodina, která je v plné výši obchodována na trhu, by neměla být dotována na úkor ostatních plodin. Výhodou řepky ozimé je, že je velmi dobrou předplodinou pro pšenici ozimou.

4.3.4 Kukuřice na siláž

V rozvinutých zemích je kukuřice pěstována převážně jako krmivo pro dobytek. Je používána ve formě zrna či siláže, nebo jako surovina pro zpracovatelský průmysl. Její přímá spotřeba jako potraviny je pouze okrajová. V potravinářském průmyslu slouží kukuřice jako zdroj oleje, škrobu, glukózy, fruktózového sirupu a bioetanolu.

Tabulka 16 - Struktura nákladů kukuřice na siláž

Ukazatel	MJ	Výrobní	Rok		
		oblast BO a H	2008	2009	2010
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	2 863	3 551	3 073	3 382
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	401	-	-	-
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	3 344	2 564	2 117	3 200
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	558	1 580	1 283	1 675
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 665	1 944	2 031	2 096
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	461	-	-	-
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	9 292	9 639	8 501	10 353
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 553	1 704	805	1 124
Mzdové a osobní náklady celkem + Náklady pomocných činností (práce strojů)	Kč/ha	5 876	5 702	5 690	5 718
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	75	-	-	-
Výrobní a správní režie	Kč/ha	4 229	7 563	9 845	9 336
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	21 025	24 608	24 841	26 531

Podíl hlavního výrobku	%	100	100	100	100
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	21 025	24 608	24 841	26 531
Hektarový výnos	t/ha	34,44	27,72	42,4	46,9
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	610	888	586	566

Zdroj: vlastní šetření

Průměrná data pro kalkulaci nákladů v bramborářské výrobní oblasti nejsou pro rok 2011 známa, proto jsou v tabulce 16 použity průměrné náklady z roku 2008. Náklady na nakupovaná osiva jsou v průměru o 472 Kč vyšší než průměr odvětví, ovšem pokud by se k nim započítaly i náklady na vlastní osiva byl by tento rozdíl minimální. Náklady na vlastní a nakupovaná hnojiva dohromady by byly pouze v roce 2010 nižší než průměr odvětví o 502 Kč/ha. Největší množství hnojiv na jeden hektar bylo použito v roce 2011, kdy jejich použití stálo 4 875 Kč/ha. Významnou položkou z přímých materiálových nákladů celkem byly i náklady vynaložené na prostředky na ochranu rostlin, které podnik stály za jeden rok průměrně 2 024 Kč/ha. Hodnoty celkových přímých materiálových nákladů kolísaly okolo hranice průměru odvětví. Nejnižší byly

v roce 2010, kdy byla jejich hodnota 8 501 Kč/ha a nejvyšší byly v roce 2011 s hodnotou 10 353 Kč/ha.

Nejvýznamnější položkou z nepřímých nákladů byly náklady na výrobní a správní režii. Zatímco průměr výrobní oblasti byl pouze 4 229 Kč/ha, hodnoty těchto nákladů se v podniku „X“ pohybovaly od 7 563 Kč/ha do 9 845 Kč/ha. Další důležitou položkou byly mzdové a osobní náklady a náklady pomocných prací, které se ve všech třech letech pohybovaly těsně pod hranicí průměru odvětví, která měla hodnotu 5 876 Kč/ha. Celkové náklady měly rostoucí tendenci. V roce 2009 byla jejich hodnota 24 608 Kč/ha. V roce 2010 se zvýšily pouze o necelé jedno procento oproti roku 2009 a v roce 2011 zaznamenaly nárůst o 7 %. Uvedená procenta sice nejsou vysoká, ale i tak je navyšování celkových nákladů zneklidňující, protože se tyto sumy pohybují nad průměrem bramborářské výrobní oblasti a podnik by měl hledat možnosti úspor nákladů.

V roce 2010 se zhruba 1,5krát zvětšil hektarový výnos oproti roku 2009 a díky tomu se snížily vlastní náklady výrobku o více než 300 Kč/t.

Tabulka 17 – Analýza výsledků pěstování kukuřice na siláž

Rok	2009		2010		2011	
	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]	Kč/ha	Celkem [Kč]
Tržby	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Náklady	24 608	4 306 400	24 841	3 726 150	26 531	4 006 181
Dotace	4 894	856 450	4 575	686 235	4 687	707 662
VH	- 19 714	- 3 449 950	- 20 266	- 3 039 915	- 21 844	- 3 298 519

Zdroj: vlastní šetření

Jak již bylo řečeno, produkce kukuřice na siláž je používána pouze pro účely živočišné produkce, proto opět není ztráta, která vznikla při jejím pěstování, brána z agrárního pohledu jako absolutní. Tím, že nebyla obchodována na trhu, nejsou v tabulce 17 vidět žádné tržby. K pokrytí nákladů na pěstování kukuřice na siláž, které se projeví v kalkulaci živočišné výroby, tak přispěly pouze dotace. Ve všech sledovaných letech náklady na produkci kukuřice přesáhly částku 3 000 000 Kč.

Největší byly v roce 2009, kdy byla jejich hodnota 3 449 950 Kč. Nejmenší byly hned v následujícím roce, kdy překročily částku tří milionů o 39 915 Kč.

Výhodou kukuřice je zejména její energetická hodnota. Navíc není náročná z hlediska předplodiny. Nejvhodnější je pro ni jetelovina nebo víceletá pícnina, ale může být řazena i mezi dvě obiloviny jako zlepšující plodina. Lze ji dokonce s úspěchem pěstovat i několik let po sobě.

4.4 Analýza živočišné výroby

Živočišná výroba tvoří spolu s výrobou rostlinnou dvě rovnocenné složky hrubé zemědělské produkce. Proto je výhodný takový stav, ve kterém jsou obě v rovnováze. V minulosti byla snaha zvyšovat živočišnou výrobu na úkor výroby rostlinné. Nebylo to výhodné a způsobovalo to napjatou situaci v krmivové základně. V posledních letech se podíl živočišné výroby na hrubé zemědělské produkci snižuje. V roce 1995 činil tento podíl 56,5%.

V živočišné výrobě se podnik soustředí především na produkci kravského mléka. K tomuto účelu podnik chová Holštýnsko-fríský skot, který se vyvinul převodným křížením ze skotu Českého červenostrakatého. Podnik také chová krávy bez tržní produkce mléka. Jejich chov má své místo ve využití hůře přístupných a obtížně sklíditelných ploch. V roce 2010 byl pro rostoucí stádo upraven kravín ve středisku XYZ jako zimoviště. Po prodeji prasat ve výkrmu v roce 2009 a ukončení jejich chovu, je jediným pravidelným zdrojem financí pouze výroba mléka a prodej telat.

Podnik musí neustále investovat do renovování stálých nebo stavby nových stájí. V roce 2006 byla ve středisku XYZ vybudována nová stáj s nosnou konstrukcí ze dřeva, která má kapacitu 341 stájových míst a je uzpůsobena na volný způsob ustájení krav. Současně zde byla přestavěna vazná stáj s kapacitou 208 stájových míst na volné ustájení. Do této stáje byla vestavěna rybinová dojírna s trigonovým uspořádáním, která je vybavená elektronickým řídicím a vyhodnocovacím systémem. V roce 2010 byly v témže středisku v rámci náhrady neuspokojivých ustájovacích prostorů pro telata a mladý chovný skot rozšířeny ustájovací prostory pro chovné jalovice. Rozšiřování pokračovalo i v následujícím roce a zahrnovalo i tzv. porodnu.

Výsledky v chovu skotu:

Tabulka 18 - Skot s produkcí mléka

Skot s produkcí mléka	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Průměrný počet krav – ks	343	335	317
Prodané mléko – litry	2 660 746	2 449 955	2 421 124
Cena za prodaný litr mléka – Kč	6,19	7,53	8,49
Užitkovost – litry	8 145	7 678	8 019
Narozeno telat – ks	356	327	351
Úhyn telat - % z nar.	11,23	7,95	3,70
Jalovice chovné, převod do krav - ks	77	91	129
Průměrný počet jalovic – ks	274	276	234

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

V tabulce 18 jsou zaznamenány informace týkající se skotu s produkcí mléka. Je zde vidět, že počet dojnic se neustále zmenšuje a s ním i množství prodaného mléka. V roce 2010 podnik prodal o 210 791 litrů mléka méně než v roce 2009. Ovšem díky růstu průměrné ceny za litr mléka byly tržby i přes nižší produkci v roce 2010 o 1 978 643 Kč vyšší než v roce 2009. V roce 2011 pokračoval nárůst průměrné ceny za litr mléka a opět i přes klesající objem produkce mléka došlo k nárůstu tržeb za prodané mléko přibližně o 2 118 000 Kč. Potěšující je i zpráva o neustále se zmenšující úmrtnosti telat.

Tabulka 19 - Masný skot

Masný skot	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Průměrný počet krav – ks	87	80	96
Narozeno telat – ks	79	68	109
Úhyn telat - % z nar.	15,2	7,35	9,17
Prodáno telat – ks (kg)	63 (11 109)	41 (7 400)	82 (14 930)

Zdroj: Účetní uzávěrka podniku

Tabulka 19 naopak udává informace o masném skotu, neboli o kravách bez tržní produkce mléka. V roce 2011 bylo dosaženo rekordního počtu narozených telat. Jednou z příčin byl nejvyšší počet chovaných krav bez tržní produkce mléka ve sledovaném období. Vývoj úmrtnosti telat není tak potěšující jako u skotu chovaném na mléko. V roce 2010 byla sice úmrtnost telat u masného skotu menší než úmrtnost skotu

chovaného na mléko, ale v roce 2011 se úmrtnost telat masného skotu opět zvýšila až na 9,11 % z celkového počtu narozených telat. V roce 2011 bylo také prodáno nejvíce telat (82 ks) s největší vahou (14 930 kg).

Přijaté dotace na jednu VDJ:

Tabulka 20 - Přijaté dotace na jednu VDJ v živočišné výrobě

Přijaté dotace	Jednotky	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
TOP-UP: přežvýkavci	Kč/VDJ	1 461,3	1 310,1	910,8
TOP-UP: KBTPM	Kč/VDJ	3 280,4	2 119,6	1 393,8
Dojené krávy, podpora trhu	Kč/VDJ	-	2 444,4	2 370,9

Zdroj: převzato z podnikové dokumentace

V tabulce 20 jsou popsány přijaté dotace na jednu VDJ týkající se různých složek živočišné výroby. Jedna kráva chovaná na maso se rovná jedné VDJ a má nárok na dotace TOP-UP: KBTPM. Také kráva chovaná na mléko vydá za jednu VDJ. Těmto kravám jsou přiděleny dotace TOP-UP: přežvýkavci a dotace na dojené krávy. Poslední složkou živočišné výroby jsou jalovice. Jeden kus jalovice se rovná 0,6 VDJ a případnou jí dotace TOP-UP přežvýkavci. Tyto informace jsou shrnuty v tabulce 21.

Tabulka 21 – Přijaté dotace na 1 ks složky ŽV

Složka ŽV	Přijaté dotace	Jednotky	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Dojené krávy	TOP-UP: přežvýkavci, Dojené krávy	Kč/ks	1 461	3 755	3 282
KBTPM	TOP-UP: KBTPM	Kč/ks	3 280	2 120	1 394
Jalovice	TOP-UP: přežvýkavci	Kč/ks	877	786	546

Zdroj: vlastní šetření

4.4.1 Krávy dojené

Vlivem šlechtění a genetických programů dnes krávy produkují mnohem více mléka, než kolik spotřebují jejich telata. Kravské mléko je stále všeobecně považováno za velmi kvalitní potravinu především díky svému obsahu bílkovin a vápníku.

Tabulka 22 - Struktura nákladů dojených krav

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H	Rok		
		2011	2009	2010	2011
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/100 KD	2 422	1 530	218	852
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/100 KD	3 582	7 035	6 301	6 597
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/100 KD	182	980	1 032	1 421
Ostatní přímý materiál	Kč/100 KD	458	995	767	1 167
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100 KD	6 645	10 540	8 318	10 036
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100 KD	1 614	1 291	1 634	1 483
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100 KD	3 152	2 557	2 622	2 532
Odpisy DNHM	Kč/100 KD	824	1 011	1 115	1 054
Odpisy zvířat	Kč/100 KD	1 332	724	782	725
Náklady pomocných činností	Kč/100 KD	794	981	916	1 024
Výrobní a správní režie	Kč/100 KD	2 055	927	931	853
Vlastní náklady celkem	Kč/100 KD	16 415	18 031	16 426	17 707
Chlévská mrva	Kč/100 KD	375	242	283	306
Vlastní náklady mléka	Kč/100 KD	15 078	17 789	15 954	17 541
Užitkovost	l/100 KD	1 760	2 189	2 104	2 197
Vlastní náklady vyrobeného mléka	Kč/l	8,57	8,13	7,58	7,98
Tržby za výrobky	Kč/100 KD	14 191	13 148	15 081	17 768
Prodané množství	l/100 KD	1 686	2 125	2 003	2 093
Průměrná realizační cena	Kč/l	8,42	6,19	7,53	8,49

Zdroj: vlastní šetření

Největší část celkových přímých materiálových nákladů tvoří náklady na vlastní steliva a krmiva. Jejich průměr za tři sledovaná období je 6 644 Kč/100 KD. To je téměř 2krát více, než je hranice průměru odvětví. Náklady na nakupovaná steliva a krmiva značně kolísají a jejich rozpětí se pohybuje od 218 Kč/100 KD do 1 530 Kč/100 KD. To je přibližně sedminásobek nejnižší hodnoty. Nelze opomenout ani náklady na léčiva a desinfekční prostředky a náklady na ostatní přímý materiál. Prvně jmenované náklady mají rostoucí trend a v roce 2011 jsou skoro 8krát větší než průměr odvětví. Tato skutečnost souvisí s neustálými genetickými zásahy při snaze zvýšit dojivost krav.

Krávy jsou poté mnohem náchylnější na záněty vemen a jiných infekčních onemocnění. Proto náklady na léčení neustále rostly. Náklady na ostatní přímý materiál kolísají okolo průměru 976 Kč/100 KD, který je více než 2krát větší než průměr bramborářské výrobní oblasti. Přímé materiálové náklady celkem mají kolísavý trend. Nejnižší byly v roce 2010, kdy převyšovaly průměr odvětví o 25 %. Naopak nejvyšší byly tyto náklady v roce 2011 a byly o 51 % vyšší než průměr odvětví.

Vysoké přímé materiálové náklady byly částečně kompenzovány nižšími nepřímými náklady, u kterých byly téměř všechny významné položky pod průměrem odvětví. Jedná se především o mzdové a osobní náklady, náklady na výrobní a správní režii a odpisy zvířat. Největších úspor bylo dosaženo u nákladů na výrobní a správní režii. Průměrná roční úspora byla 4 201 Kč na jednu krávu. Nicméně celkové vlastní náklady zůstaly nad průměrem odvětví a kolísaly okolo jejich průměru, který měl hodnotu 17 388 Kč/100 KD.

Vlastní náklady mléka kolísaly spolu s užitkovostí a s vlastními náklady vyrobeného mléka. Vlastní náklady mléka i užitkovost se pohybovaly nad průměrem odvětví. Naopak vlastní náklady vyrobeného mléka se nacházely pod touto hranicí.

Pouze v roce 2011 převyšovala průměrná realizační cena vlastní náklady vyrobeného mléka o 0,51 Kč/l. V roce 2010 byla průměrná realizační cena o 0,05 Kč/l nižší než vlastní náklady vyrobeného mléka a v roce 2009 byla nižší dokonce o 1,94 Kč/l.

Prodané množství mléka bylo ve všech letech nad hranicí průměru odvětví a v roce 2011 byly dokonce tržby nepatrně vyšší než náklady.

Tabulka 23 – Analýza výsledků chovu krav

Krávy	Rok 2009	Rok 2010	Rok2011
Tržby [Kč]	16 460 639	18 440 293	20 558 464
Náklady [Kč]	22 573 910	20 084 892	20 487 884
VH bez dotací [Kč]	- 6 113 271	- 1 644 596	70 580
Dotace [Kč]	501 226	1 257 758	1 040 199
VH [Kč]	- 5 612 045	- 386 838	1 110 779

Zdroj: vlastní šetření

Výsledky analýzy chovu krav nebyly pro podnik optimální. Ovšem v průběhu let se tato situace výrazně zlepšovala, především z důvodu rostoucí ceny mléka. Zatímco v roce 2009 byl podnik i s dotacemi ve ztrátě větší než 5 000 000 Kč, v následujícím roce ztráta poklesla na 386 838 Kč. V roce 2011 obdržel podnik nadprůměrné tržby a dosáhl zisku 70 580 Kč bez dotací.

Ačkoliv v prvních dvou letech byla produkce mléka nerentabilní, je pro podnik natolik významná, že veškeré dotace určené pro živočišnou výrobu jsou použity především pro udržení základního stáda dojnic. Jeho význam spočívá například v tvorbě hnoje, který se používá v rostlinné výrobě, a v prodeji mladých býčků na maso.

4.4.2 Jalovice

Jalovice je samice skotu, která je neotelená a je starší 6 měsíců. Je nezbytné se této fázi života skotu maximálně věnovat, protože v tomto období se rozhoduje o jeho plodnosti a budoucí užítkovosti.

Tabulka 22 - Struktura nákladů jalovic

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H	Rok		
		2011	2009	2010	2011
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/100 KD	356	34	51	280
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/100 KD	1 788	927	1 114	752
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/100 KD	11	77	38	62
Ostatní přímý materiál	Kč/100 KD	127	239	283	326
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100 KD	2 283	1 277	1 486	1420
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100 KD	306	629	682	713
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100 KD	912	983	906	1 002
Odpisy DNHM	Kč/100 KD	153	29	19	26
Náklady pomocných činností	Kč/100 KD	309	806	812	853
Výrobní a správní režie	Kč/100 KD	448	68	172	261
Vlastní náklady celkem	Kč/100 KD	4 412	3 792	4 077	4 275

Chlévská mrva	Kč/100 KD	213	92	98	101
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/100 KD	4 199	3 700	3 979	4 174
Užitkovost	kg/100 KD	64,91	61,83	62,31	57,15
Vlastní náklady na přírůstek	Kč/kg	64,69	59,84	63,86	73,03

Zdroj: vlastní šetření

Náklady na nakupovaná krmiva a steliva měly rostoucí směr, zatímco náklady na vlastní krmiva a steliva měly kolísavý trend. Dohromady se jejich hodnota ve všech letech pohybovala pod hranicí odvětví. Naopak náklady na léčiva a desinfekční prostředky a náklady na ostatní přímý materiál tuto hranici překročily. Nebyly to ovšem tak velké hodnoty, které by překonaly náklady na krmiva a steliva, a tak i přímé materiálové náklady zůstaly pod průměrem bramborářské výrobní oblasti.

Z nepřímých nákladů byly nejvýznamnější položkami náklady pomocných činností a mzdové a osobní náklady. Celkové vlastní náklady měly rostoucí tendenci, ovšem nepřekročily hranici průměru odvětví.

Vlastní náklady hlavního výrobku i vlastní náklady na přírůstek v průběhu sledovaných let rostly. Namísto toho užítkovost jalovic kolísala okolo hodnoty 65,72 kg/100 KD.

Tabulka 25 – Analýza výsledků chovu jalovic

Jalovice	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Náklady [Kč]	3 792 379	4 107 170	3 651 278
Tržby [Kč]	-----	-----	-----
Dotace [Kč]	240 238	216 953	127 876
VH [Kč]	- 3 552 141	- 3 890 217	- 3 523 402

Zdroj: vlastní šetření

Jalovice nejsou přednostně určeny k obchodování na trhu, a tudíž u nich nebyly zaznamenány žádné tržby. Byly u nich zaznamenány pouze dotace, které přispívají k částečnému pokrytí nákladů na jejich odchov. Až po otelení budou podniku přinášet výnosy v podobě telat a mléka. Podnik si nechává ovšem pouze tolik jalovic, aby nahradil vyřazené dojnice. Nadbytek jalovic podnik prodal, z čehož měl také určité tržby.

Krávy během svého života porodí 3 – 4 telata, poté jsou prodány na maso a musí být nahrazeny. Jalovice jsou přeřazovány do kategorie krav po otelení, tj. přibližně ve věku 24 – 25 měsíců.

4.4.3 Krávy bez tržní produkce mléka

Krávy bez tržní produkce mléka plemene Limousine jsou velkého tělesného rámce. Svou produkcí mléka slouží jen k výživě narozených telat. Jsou chovány především pro jejich masnou užitkovost.

Tabulka 26 - Struktura nákladů krav bez tržní produkce mléka

Ukazatel	MJ	Výrobní oblast BO a H	Rok		
		2008	2009	2010	2011
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/100 KD	628	19	42	58
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/100 KD	2 237	860	980	1 112
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/100 KD	2	-	-	-
Ostatní přímý materiál	Kč/100 KD	71	516	229	216
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100 KD	2 937	1 395	1 251	1 386
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100 KD	199	218	313	205
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100 KD	874	1 390	1 393	1 451
Odpisy DNHM	Kč/100 KD	126	202	254	315
Odpisy zvířat	Kč/100 KD	-	803	651	773
Náklady pomocných činností	Kč/100 KD	233	935	938	828
Výrobní a správní režie	Kč/100 KD	560	301	285	240
Vlastní náklady celkem	Kč/100 KD	4 929	5 244	5 085	5 198
Chlévská mrva	Kč/100 KD	234	123	134	142
Náklady hlavního výrobku	Kč/100 KD	4 695	5 121	4 951	5 056
Tržby za výrobky	Kč/100 KD	5 281	2 987	2 822	3 859
Prodané množství	kg/100 KD	125,62	58,89	53,41	69,99
Průměrná realizační cena	Kč/kg	42,04	50,72	52,84	55,14

Zdroj: vlastní šetření

Nejvyšší nákladovou položkou z přímých materiálových nákladů byly ve sledovaných letech náklady na vlastní krmiva a steliva. KBTPM jsou chovány především na hůře přístupných a obtížně sklíditelných plochách. V zimě podnik využívá k dokrmování zejména ječnou slámu či siláž a jiné výrobky z kukuřice, přičemž si tyto plodiny sám vypěstoval. Proto byly náklady na nakupovaná krmiva a steliva minimální. Celkové přímé materiálové náklady byly oproti průměru odvětví ve všech letech více než 2krát menší.

Z nepřímých nákladů byly nejvýznamnější mzdové a osobní náklady. Ty naopak převyšovaly průměr odvětví o více než 500 Kč/ 100 KD ve všech letech a měly mírně

rostoucí tendenci. Kromě nákladů na výrobní a správní režii byly i ostatní položky vyšší než průměr bramborářské výrobní oblasti.

Celkové náklady měly kolísavý trend. V roce 2009 byla jejich hodnota 5 244 Kč/100 KD. V roce 2010 klesly o 3 % oproti minulému roku a v roce 2011 opět vzrostly o 2 % oproti roku 2011. Celkové náklady byly vyšší než průměr odvětví a stejně tak i náklady hlavního výrobku, které měly opět kolísavý trend. Průměr odvětví přesahovaly každý rok přibližně o 7 %.

Tržby za výrobky byly oproti průměru odvětví přibližně o 40 % nižší. Příčinou bylo především méně prodaného množství výrobků oproti průměru odvětví. Průměrná realizační cena měla rostoucí trend a z částky 50,72 Kč/kg postupně vzrostla na hodnotu 55,14 Kč/kg.

Tabulka 27 - Analýza výsledků chovu KBTPM

KRTPM	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Tržby [Kč]	948 522	824 024	1 352 194
Náklady [Kč]	1 665 232	1 484 820	1 926 499
VH bez dotací [Kč]	- 716 710	- 660 796	- 574 305
Dotace [Kč]	285 395	169 568	133 805
VH [Kč]	- 431 315	- 491 228	- 440 500

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 27 ukazuje výsledky analýzy chovu krav bez tržní produkce mléka. Tyto výsledky nebyly uspokojivé, protože ani po použití dotací nebyl chov krav bez tržní produkce mléka rentabilní. Ztráta ve všech sledovaných letech byla vyšší než 400 000 Kč. Nejvyšší ztráta byla zaznamenána v roce 2010 ve výši 491 228 Kč. Nejnižší ztráta v hodnotě 431 315 Kč byla vykázána v roce 2009. Důvodem je především velmi malé prodané množství jejich produkce. Z tohoto důvodu nepokryly tržby náklady ani v jednom ze sledovaných let, a to i přes nadprůměrnou realizační cenu.

4.5 Zhodnocení rostlinné a živočišné výroby

4.5.1 Zhodnocení rostlinné výroby

V tabulce 28 jsou shrnuty výsledky analýzy rostlinné výroby.

Tabulka 28 – Výsledky analýzy rostlinné výroby ve sledovaných letech

Rostlinná výroba – VH [Kč]	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Pšenice ozimá	- 649 492	- 1 696 086	- 452 610
Ječmen ozimý	- 1 569 294	- 1 167 771	- 378 540
Řepka ozimá	- 443 340	- 28 352	37 044
Kukuřice na siláž	- 4 306 400	- 3 726 150	- 4 006 181
VH bez dotací	- 6 968 526	- 6 618 359	- 4 800 287
Dotace	11 873 468	11 224 738	11 263 173
VH s dotacemi	4 904 942	4 606 379	6 462 886

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky 28 je zřejmé, že rostlinná výroba by bez poskytnutých dotací nebyla schopná existence. Pouze řepka ozimá byla v roce 2011 rentabilní i bez poskytnutí dotací. Všechny ostatní plodiny byly ve sledovaných letech nerentabilní, a proto bylo nutné jejich výrobu dotovat.

Největší ztrátu vykazovala kukuřice na siláž. To ovšem logicky vyplývá z účelu její produkce. Není určena k obchodování na trhu, ale ke krmným účelům pro vlastní spotřebu. Proto byly do výsledku hospodaření bez dotací započítány celé náklady, protože neexistovaly výnosy, které by je mohly alespoň částečně pokrýt. Nicméně tato ztráta není z agrárního hlediska brána jako absolutní.

I u ječmene ozimého byla část jeho produkce použita pro živočišnou výrobu. Proto ani zde nejsou dostatečně vysoké výnosy, aby uhradily náklady na jeho výrobu. Ovšem v letech 2010 a 2011 utrpěla větší ztrátu pšenice ozimá. Je to dáno především poměrem ploch, na kterých jsou tyto plodiny pěstované. Tento poměr byl nejmarkantnější v roce 2010, kdy byla pšenice pěstována na 2,5krát větší ploše než ječmen. Také v tomto roce je ztráta pšenice ozimé oproti ječmeni ozimému nejvyšší.

Nejlepších výsledků dosahovala řepka ozimá. To opět vyplývá z její povahy, protože veškerá její produkce je obchodována na trhu, a proto by neměla být dotována na úkor ostatních zemědělských plodin. Toto tvrzení ovšem v letech 2009 a 2010 neplatilo.

Výsledek hospodaření bez dotací měl rostoucí tendenci, a zatímco v roce 2009 měl hodnotu – 7 424 556 Kč, v roce 2011 byla tato ztráta o 2 372 269 Kč nižší. Dotace poskytnuté na rostlinnou výrobu, které ve všech sledovaných letech přesahovaly částku 11 000 000 Kč, dokázaly tuto ztrátu v průběhu šetření pokrýt a ještě vytvořit požadovaný zisk.

4.5.2 Zhodnocení živočišné výroby

V tabulce 29 jsou shrnuty výsledky živočišné výroby

Tabulka 29 - Výsledky analýzy živočišné výroby ve sledovaných letech

Živočišná výroba – VH [Kč]	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Krávy na mléko	- 6 113 271	- 1 644 596	70 580
Jalovice	- 3 792 379	- 4 107 170	- 3 651 278
KBTPM	- 716 710	- 660 796	- 574 305
Prodané krávy a jalovice	810 928	972 822	1 687 930
VH bez dotací	- 9 811 432	- 5 439 740	- 2 467 073
Dotace	1 228 298	2 101 328	1 506 391
VH s dotacemi	- 8 583 134	- 3 338 412	- 960 682

Zdroj: vlastní šetření

Největší rozdíly ve výsledku hospodaření v jednotlivých letech byly zaznamenány u krav chovaných na mléko. Zatímco v roce 2009 byl výsledek hospodaření mínus 6 113 271 bez dotací, dva roky na to už byla produkce mléka rentabilní a výsledek hospodaření bez dotací měl hodnotu 70 580 Kč. Největší podíl na tom měla rostoucí cena mléka, díky které se zvýšily výnosy, a to mělo pozitivní vliv na výsledek hospodaření.

Výsledky hospodaření jalovic se ve všech sledovaných letech pohybovaly v podobných hodnotách, a to ve ztrátě od 3 651 278 Kč do 3 792 379 Kč. U jejich výroby nebyly zaznamenány žádné výnosy. Ty mohou být tvořeny pouze v rámci vnitropodnikového účetnictví jako přírůstky jejich váhy. Ovšem určité tržby podnik obdržel z prodeje jalovic. Podnik si nechal pouze tolik jalovic, aby s nimi nahradil

vyřazené krávy a zbytek byl spolu s vyřazenými krávami prodán. Tržby obdržené z těchto transakcí jsou znázorněny v řádku prodané krávy a jalovice.

Poslední složkou živočišné výroby jsou krávy bez tržní produkce mléka. Ty byly ve všech sledovaných letech ve ztrátě, ale jejich výsledek hospodaření měl rostoucí tendenci.

Výsledky hospodaření v jednotlivých letech prudce stoupaly, na což měly nejvyšší vliv výsledky chovu krav na mléko. Ovšem ani s dotacemi nebyla produkce živočišné výroby ani v jednom roce rentabilní.

4.6 Porovnání jednotlivých výroby ve sledovaných letech

Tabulka 30 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2009

	Tržby	Náklady	VH bez dotací	Dotace	VH s dotacemi
Rostlinná výroba	6 505 924	13 474 450	- 6 968 526	11 873 468	4 904 942
Živočišná výroba	18 220 089	28 031 521	- 9 811 432	1 228 298	- 8 583 134
Ostatní výroba	8 702 443	2 855 855	5 846 588	765 641	6 612 229
Celkem	33 428 456	44 361 826	- 10 933 370	13 867 407	2 934 037

Zdroj: vlastní šetření

V tabulce 30 je znázorněn přehled nákladů, tržeb a jejich srovnání bez dotací a s dotacemi. V roce 2009 dosáhla nejlepších výsledků ostatní výroba, do které patří především přidružená nezemědělská výroba. Rostlinná ani živočišná výroba nebyla bez použití dotací ani v jednom roce rentabilní a ztrátu podniku zmírnila pouze výše zmíněná ostatní výroba. Po použití dotací byla již i rostlinná výroba rentabilní a celkový výsledek hospodaření v roce 2009 byl 2 934 037 Kč.

Tabulka 31 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2010

	Tržby	Náklady	VH bez dotací	Dotace	VH s dotacemi
Rostlinná výroba	6 206 292	12 824 651	- 6 618 359	11 224 738	4 606 379
Živočišná výroba	20 454 095	25 893 835	- 5 439 740	2 101 328	- 3 338 412
Ostatní výroba	3 140 007	3 245 680	- 105 673	852 316	746 643
Celkem	29 800 394	41 964 166	- 12 163 772	14 178 382	2 014 610

Zdroj: vlastní šetření

V roce 2010 nebyla bez použití dotací rentabilní ani jedna výroba. Nejmenší ztrátu zaznamenala ostatní výroba, na kterou připadlo nejméně dotací. Po použití dotací byla rentabilní právě ostatní výroba a rostlinná výroba, na kterou připadlo největší množství dotací v částce 11 224 738 Kč. Výsledek hospodaření rostlinné výroby v roce 2010 byl 4 606 379 Kč. Po odečtení ztráty z živočišné výroby a připočtení zisku z ostatní výroby byl v roce 2010 celkový výsledek hospodaření podniku „X“ 2 014 610 Kč.

Tabulka 32 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2011

	Tržby	Náklady	VH bez dotací	Dotace	VH s dotacemi
Rostlinná výroba	8 761 994	13 562 281	- 4 800 287	11 263 173	6 462 886
Živočišná výroba	24 726 464	27 193 537	- 2 467 073	1 506 391	- 960 682
Ostatní výroba	3 806 836	5 741 298	- 1 934 462	861 842	- 1 072 620
Celkem	37 295 294	46 497 116	- 9 201 822	13 631 406	4 429 584

Zdroj: vlastní šetření

V tabulce 32 lze vidět, že v roce 2011 nebyla opět ani jedna výroba bez použití dotací rentabilní. Celkově došlo k výraznému zlepšení živočišné výroby, která byla sice i po použití dotací ztrátová, ale méně než v předchozích letech. I rostlinné výrobě se v tomto roce dařilo nejlépe a po započtení dotací byl její výsledek hospodaření 6 462 886 Kč. Naopak ostatní výroba na tom byla v tomto roce nejhůře a ocitla se ve ztrátě 1 072 620 Kč i s dotacemi. Celkový výsledek hospodaření podniku „X“ v roce 2011 byl 4 429 584 Kč.

5 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo posouzení vlivu finančních podpor na zemědělskou výrobu ve vybraném zemědělském podniku a návrh na jejich využití. K naplnění tohoto cíle byl zvolen podnik „X“, který se nachází v bramborářské výrobní oblasti a poskytl potřebné podklady pro zpracování nezbytných analýz.

V rámci diplomové práce byly zjišťovány náklady a výnosy jednotlivých výrob a jejich závislost na finančních podporách. Období šetření probíhalo v letech 2009 – 2011.

Z výsledků šetření podniku „X“ vyplývají tyto hlavní závěry:

- 1) Podnik se svou strukturou rostlinné a živočišné produkce a prodejem jednotlivých komodit nedosahoval takových tržeb, které by byly schopné pokrýt náklady na jejich výrobu. Podnik byl tak existenčně závislý na finančních podporách, které zaujímaly necelých 30 % z celkových výnosů.
- 2) V podniku je rostlinná a živočišná výroba doplněná o přidruženou nezemědělskou výrobu, která je ovšem prováděna jen v malé míře a nedosahuje takových zisků, které by byly bez dotací schopny pokrýt ztráty z rostlinné a z živočišné produkce.
- 3) V letech 2009 a 2010 nedosahovala žádná plodina takového výnosu, aby nemusela být dotována. Nejlépe na tom byla řepka ozimá, která byla následně jako jediná v roce 2011 rentabilní i bez započtení finanční podpory. Aby byly výsledky produkce řepky ozimé uspokojivé, měl by podnik pokračovat v tomto trendu a hledat úspory nákladů na její pěstování.
- 4) Rok 2011 přinesl oproti předchozím rokům příznivější výsledky z hlediska pěstování obilnin. Po použití dotací byly pšenice ozimá i ječmen ozimý v tomto roce rentabilní. Kromě toho pšenice ozimá vykazovala dobré výsledky i v roce 2009. Naproti tomu byl rok 2010 pro pěstování obilnin nejhorší.
- 5) Produkce kukuřice na siláž byla hodnocena pouze podle naturálních výnosů zelené hmoty, protože byla používána pouze jako krmivo pro zvířata a tudíž nemá naproti nákladům žádné tržby. Z hlediska výnosů byl pro ni nejlepší rok 2011 a naopak nejhorší rok 2009, kdy také vykazovala nejvyšší celkové náklady. Kukuřice má dominantní význam ve výživě skotu a z hlediska nákladů na její pěstování je třeba hodnotit ji v souvislosti s náklady na chov skotu.

- 6) Z živočišné výroby se nejpříznivěji vyvíjel chov krav na mléko, především díky rostoucí ceně za mléko po roce 2009. V roce 2009 byla výroba mléka ztrátová, kdy tržby pokryly pouze 70 % nákladů, a podnik se tak během roku dostával do finančních potíží. V roce 2010 byla produkce mléka rovněž ztrátová. A to i přes skutečnost že se v tomto roce začaly vyplácet dotace na podporu trhu s mlékem. Nicméně ztráta již byla menší než v roce 2009. V roce 2011 byla produkce mléka, díky zvyšující se ceně za mléko, rentabilní i bez započtení dotací.
- 7) Chov krav bez tržní produkce mléka nebyl rentabilní ani v jednom ze sledovaných let. Podnik by měl uvažovat, jak snížit náklady na jejich odchov, popř. zajistit prodej hovězího masa za výhodnější cenu. Náklady na chov jalovic částečně pokryly tržby za prodej chovných jalovic a vyřazených krav.
- 8) Rozhodující část dotací, které podnik „X“ obdržel, mířila do rostlinné výroby. Objem těchto dotací byl zhruba 80 % z celkových finančních podpor. Necelých 15 % dotací poté směřovalo do živočišné výroby a zbytek dotací byl investičního charakteru. Dotace obdržené podnikem celkově zaujímaly ve sledovaných letech rozpětí od 13 760 406 Kč do 14 273 382 Kč.
- 9) V roce 2009 činila ztráta podniku „X“ 11 121 370 Kč, na její uhrazení bylo použito 79 % dotací a zbytek tvořil výsledek hospodaření podniku ve výši 2 934 037 Kč. V roce 2010 byla ztráta vyšší a na její uhrazení bylo potřeba 86 % dotací a zbylých 14 % bylo použito na tvorbu zisku, který měl hodnotu 2 014 610 Kč. V roce 2011 byla ztráta naopak ze všech tří sledovaných let nejnižší. To se samozřejmě projevilo příznivě na výsledku hospodaření podniku. Na pokrytí nákladů bylo nutné použít pouze 68 % dotací, a díky tomu byl v tomto roce vytvořen nejvyšší zisk ve výši 4 429 584 Kč.

5.1 Doporučení pro praxi

- 1) Příčiny neúspěchu v chovu lze hledat v zootechnické praxi. Znamená to zaměřit se na technologii chovu jako celku a potom analyzovat jednotlivé její segmenty a porovnávat je se „zásadami správné chovatelské praxe“ a toto současně poměřovat s vývojem ekonomiky chovu. V souvislosti s tím je nutné se orientovat na odchov telat, připouštění krav, zdravotní stav zvířat, krmné dávky a omezení negativního vlivu povětrnostních podmínek (přístřešky, ošetřovaná krmiště v zimě, napajedla, zastínění před sluncem).
- 2) Podnik se musí vrátit k chovatelské praxi v roce 2011, kdy dosahoval dobrých výsledků v produkci a finančním zhodnocení mléka. Je nutné vyvarovat se chyb, které v následujícím období mohou vést k hospodářské ztrátě.
- 3) Chov krav bez tržní produkce mléka se potýká jak s nadprůměrnými náklady, tak s podprůměrnými finančními výnosy ve srovnání s průměrem odvětví. Proto je nutné podrobit chov krav bez tržní produkce mléka detailním analýzám, které by odhalily nedostatky vedoucí k nekonkurenceschopnosti chovu. Z hlediska jejich pastevního způsobu chovu by měl být kladen důraz především na minimalizaci mzdových nákladů při neklesající úrovni ošetřovatelské péče.
- 4) Dále by se měl chov krav bez tržní produkce mléka zaměřit na produkci mladého chovného skotu a klást důraz na zdárný vývoj telat, neboť jsou hlavním zdrojem tržeb z chovu krav bez tržní produkce mléka. Pro zajištění dostatečných příjmů z prodeje skotu je potřeba hledat odbyty těchto zvířat přednostně v zahraničí, kde je lze prodat za výhodnější ceny než v tuzemsku.
- 5) Rentabilitu živočišné výroby lze zlepšit i za pomoci zvyšování kvality vlastních krmiv, které u skotu zajistí vyšší nárůsty hmotnosti zvířat. Kromě toho se kvalita krmiv a přítomnost živin ve správném poměru v nich obsažených odráží na zdravotním stavu, růstu a vývoji a reprodukci zvířat.

6 Summary

FINANČNÍ PODPORY ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKÁNÍ

Diplomová práce na téma „Finanční podpory zemědělského podnikání“ se zaměřuje na posouzení vlivu finančních podpor na zemědělskou výrobu ve vybraném zemědělském podniku „X“ v letech 2009 - 2011.

Teoretická část je zaměřena na problematiku spojenou se zemědělskou výrobou a její nezbytnou funkcí pro společnost. Pojednává se v ní o potřebě dotací, o druzích dotací a nejdůležitějších institucích, které je vyplácejí. Jsou zde objasněna i některá specifika kalkulačních vzorců v zemědělství.

Praktická část se věnuje analýze jednotlivých složek rostlinné a živočišné výroby. Pomocí kalkulačního vzorce jsou zjištěny náklady jednotlivých výrob a následně je zjišťován výsledek hospodaření jednotlivých výrob bez použití dotací a s dotacemi. Na základě těchto informací jsou podniku navržena různá opatření týkající se struktury zemědělské výroby a využívání finančních podpor.

Klíčová slova: zemědělská výroba, kalkulační vzorec, dotace, finanční podpora

FINANCIAL SUBSIDIES OF AGRICULTURAL CONDUCT OF BUSINESS

This dissertation deals with financial subsidies of agricultural conduct of business. It is concentrated on evaluation of influence of financial subsidies on agricultural production in agricultural company „X“ in 2009 – 2011.

The theoretical part describes issues linked to agricultural production and its essential function for the society. It deals with the need of subsidies and their types and with the most important institutions providing these subsidies. This work also explains some specificities of calculation formulas in agriculture.

The practical part addresses analysis of particular sections of plant production and livestock production. With the help of calculation formula the costs of these productions are established. There are compared the results of management without subsidies and with subsidies in this work. On the basis of these information some recommendations

for the structure of agricultural production and the use of financial supports can be projected.

Key words: agricultural production, calculation formula, subsidies, financial support

7 Seznam použité literatury

1. ČESKO. AGRONAVIGÁTOR. *ÚZEI: Agronavigátor* [online]. ©2010 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.agronavigator.cz>
2. ČESKO. Nařízení vlády č. 242 ze dne 30. dubna 2004 o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření). In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 81, s. 5338. Dostupný také z: http://eagri.cz/public/web/ws_content?contentKind=regulation§ion=1&id=57861&name=242/2004 HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-891-6
3. ČESKO. PODPŮRNÝ A GARANČNÍ ROLNICKÝ A LESNICKÝ FOND. *PGRLF: Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond* [online]. PGRLF, ©2006 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.pgrlf.cz>
4. ČESKO. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *SZIF: Státní zemědělský intervenční fond* [online]. SZIF, ©2000-2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.szif.cz>
5. KOUŘILOVÁ Jindřiška. *Multifunkční ekologické a konvenční zemědělství se zřetelem na podhorské a horské oblasti: část II*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2010. ISBN 978-80-7204-683-6
6. KOUŘILOVÁ, J., J. PŠENČÍK a D. KOPTA. *Dotace v zemědělství: z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2009. ISBN 978-80-7204-637-9
7. Ministerstvo zemědělství. O ministerstvu. *Eagri.cz* [online]. ©2009-2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>
8. MUNZAR, Vladimír a Jarmila ČUHLOVÁ. *Slovník základních pojmů z účetnictví*. Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-505-4

9. NEPLECHOVÁ, Marta a Jaroslav NOVÁK. *Účetnictví a kalkulace nákladů v zemědělství*. Praha: Bilance, 1996.
10. PEARCE, David W. a kol. *Macmillanův slovník moderní ekonomie*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85605-42-2
11. PETŘÍK, Tomáš. *Ekonomické a finanční řízení firmy*. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3024-0
12. POLÁČKOVÁ, Jana a kol. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-75-8
13. PORTER, Michael E. *Konkurenční strategie*. Praha: Victoria Publishing s.r.o., 1994. ISBN 80-85605-11-2
14. SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0192-4
15. SOUČEK, Zdeněk a Jiří Marek. *Strategie úspěšného podniku*. Ostrava: Montanex a.s., 1998. ISBN 80-85780-93-3
16. STEHLÍK, Karel. *Naučný slovník zemědělský 10 s-š*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984.
17. SYNEK, Miloslav a Eva Kislingerová. *Podniková ekonomika*. 5. přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3
18. SYNEK, Miloslav a kol. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada Publishing a.s., 2003. ISBN 80-247-0515-X
19. ŠTOHL, Pavel. *Učebnice účetnictví: 1. díl pro střední školy a veřejnost*. 9. vyd. Znojmo: Vzdělávací středisko Ing. Pavel Štohl, 2007. ISBN 978-80-903915-0-5.
20. VEBER, Jaromír a Jitka Srpová. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2409-6
21. VLČEK, Radim. *Hodnota pro zákazníka*. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-7261-068-6

8 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vývoj podpor PGRLF	15
Tabulka 2 – Přepoččet druhů a kategorií hospodářských zvířat na VDJ	17
Tabulka 3 – Přijaté dotace na rostlinnou výrobu	29
Tabulka 4 - Přijaté dotace na živočišnou výrobu.....	29
Tabulka 5 – Ostatní dotace	30
Tabulka 6 - Výměra zemědělské půdy	31
Tabulka 7 - Obiloviny.....	31
Tabulka 8 - Pícniny.....	32
Tabulka 9 - Dotace přijaté na 1 ha obhospodařované půdy.....	33
Tabulka 10 – Struktura nákladů pšenice ozimé	34
Tabulka 11 – Analýza výsledků pěstování pšenice ozimé	35
Tabulka 12 - Struktura nákladů ječmene ozimého	37
Tabulka 13 – Analýza výsledků pěstování ječmene ozimého	38
Tabulka 14 - Struktura nákladů řepky ozimé.....	40
Tabulka 15 – Analýza výsledků pěstování řepky ozimé	41
Tabulka 16 - Struktura nákladů kukuřice na siláž	43
Tabulka 17 – Analýza výsledků pěstování kukuřice na siláž	44
Tabulka 18 - Skot s produkcí mléka	47
Tabulka 19 - Masný skot	47
Tabulka 20 - Přijaté dotace na jednu VDJ v živočišné výrobě.....	48
Tabulka 21 – Přijaté dotace na 1 ks složky ŽV	48
Tabulka 22 - Struktura nákladů dojených krav.....	49
Tabulka 23 – Analýza výsledků chovu krav.....	50
Tabulka 24 - Struktura nákladů jalovic.....	52
Tabulka 25 – Analýza výsledků chovu jalovic	53
Tabulka 26 - Struktura nákladů krav bez tržní produkce mléka.....	54
Tabulka 27 - Analýza výsledků chovu KBTPM.....	55
Tabulka 28 – Výsledky analýzy rostlinné výroby ve sledovaných letech	56
Tabulka 29 - Výsledky analýzy živočišné výroby ve sledovaných letech	57
Tabulka 30 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2009.....	59
Tabulka 31 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2010.....	59
Tabulka 32 - Přehled výsledků hospodaření jednotlivých výroby za rok 2011.....	60